

Slovenski

čebelar

Glasilo

Slovenskega

čebelarskega

---

društva

---

v Ljubljani

Št. 8-9 September

Letnik XXXVIII

Vsebina:

Čebelar Janša — rodne zemlje sin	113	Naši novi čebelarski strokovnjaki	129
Trgovanje z ajdovcem	115	Pismo začetniku	130
To in ono o letinah in rojih	118	Opazovalne postaje	134
V spomin Petra Ivanovića Prokopovića	120	Kotiček za radovedneže	134
Kdo je pomembnejši za narodno gospodarstvo mali ali velečebelarji	121	Dopis	136
Žrelo	122	Nekaj čebelarskih spominov	137
Ivan Anton Scopoli o kranjski čebeli in čebel.	124	Društvene vesti	139
III. kongres italijanskih čebel. v Forli-Ravena	128	Vesti iz podružnic	139
		Drobiž	140

Društvena Čebelarna v Ljubljani

Pražakova ulica štev. 13

kupuje

*med brezhibne kakovosti. Poslati ji je vzorec
medu z navedbo cene*

prodaja

vse čebelarske potrebščine prvovrstne kakovosti

Zahtevajte cenik!

*Čebelarji, naročajte čebelarske potrebščine
le pri Društveni Čebelarni.*

Mali oglasi

Prodam večje število obljudenih A. Ž. panjev z medeno zalogo.
Cena po dogovoru. Mahajlo Vrbič, šol. upravitelj v Sodražici.

2 kompletna A. Ž. panja z družinami, celo zalogo satja in medu ter 3 močno živalne
kranjčice, dobro založene, proda po ugodni ceni Vekoslav Regović, Vitanje.

Graščina Selo pri Radohovi vasi (Dol) ima naprodaj 10 lepih A. Ž. panjev čebel.

Šola v Trzinu proda 18 lepih, obljudenih A. Ž. panjev.

Pošljite zaostalo članarino!

članarina (naročnina) znaša letno Din 35.— (za inozemstvo Din 46.—)

Urejuje: AVGUST BUKOVEC,
Ljubljana, Gruberjevo nabr. 14

Slovenskega čebelarstva društva v Ljubljani

Številka

8-9

V Ljubljani 1. septembra 1935 Setnik XXXVIII

Čebelar Janša — rodne zemlje sin*

J. Jalen — Notranje Gorice

Ob dvestoletnem spominu Janševega rojstva so naši čebelarji ponovno poudarili pomen Janševih dognanj za razvoj in napredek domačega, evropskega in vsega sveta čebelarstva. Prav! Naj te ugotovitve razglase med nami slavo Janševega imena. Še bolj prav bi pa bilo, da bi se naša beseda slišala čim dlje preko meja domovine, in bi opozorila tiste, ki mislijo, da smo jim napoti, kako je pri gradnji svetovnega napredka tudi slovenski rod častno zastopan.

Kaj pa, ko bi poskušali malo razmišljati, kako je Kuharjev Tonej prav za prav prišel do svojih odkritij? Dajmo!

V vsakdanjem življenju je dokaj pojavov, ki so nam tako urojeni, da jih redko kdo opazi. Ste morda že kdaj prisluhnili ljudem, če je prišel v vaš kraj tujec, za katerega so se zanimali? Kaj mika ljudi najprej izvedeti? Izmed desetih bo komaj eden najprej vprašal: »Kdo je?« Vsi drugi bodo pa najprej hoteli vedeti: »Odkod je?« Tudi narodna pesem to miselnost prav dobro poudarja, ko vprašuje: »Odkod si deklet ti doma, da tebe nihče ne pozna?«

Kaj važno je torej, da vem, odkod je tisti, ki bi ga rad поблиže spoznal.

Odkod in kdo in kaj je bil Anton Janša,

* Spis je bil namenjen za Janševo štev. Sl. Č., pa je zaradi pomanjkanja prostora moral izostati. Op. uredništva.

količ kaj prizadeven slovenski čebelar ne bo vpraševal. Že davno ve. Tujega čebelarja bo pa kaj hitro pozanimalo, če se bo le od daleč seznanil z ugotovitvami velikega moža, odkod je bil. — Da je v Ljubljani dokaj šolanih nečebelarjev, ki bi tudi najprej vprašali, kje je bil svetovnoznani čebelar Janša doma, bodi mimogrede omenjeno.

Torej tuj čebelar se bo zanimal, odkod je bil Janša. Ko bo izvedel, da je bil iz naših krajev, ga bo najbrž imel za vse kaj drugega, kakor za Slovenca, za Južnega Slovana.

Pa ravno to je važno. Zakaj?

Zato, ker so Južni Slovani, ki smo izmed njih Slovenci prodrli najbolj na sever in najdlje na zahod, prvi med evropskimi narodi in skoraj gotovo tudi prvi med vsemi narodi na svetu začeli gojiti čebelo v panjih. Drugi so še dolgo potem znali pridobivati med samo iz žlamborov divjih čebel, ko smo mi že davno čebelo udomačili. Tako nam vedo povedati raziskovalci zgodovine čebelarstva.

Kdor zna misliti, po bo teh ugotovitvah vedel, da Janša ni kar tako slučajno dobil veselja in zanimanja za čebele, ampak, da mu je bilo čebelarstvo že od prapradedov v krvi.

Pa tudi to je treba poudariti, da je bil Janša Slovenec. Zakaj?

Zato, ker so izmed Južnih Slovanov ravno Slovenci najvišje dvignili čebelarstvo. Spomnimo se samo, kako je pred

vseuničujočo vojno po vsem svetu zaslovela naša čebela.

Čebelar Janša je bil torej sin onega rodu Južnih Slovanov, kateremu je čebelarstvo še prav posebno v krvi.

No, in če hočemo še bolj poudariti čebelarstvo kri v Janševi družini, se nam je treba samo spomniti, da so gorenjski čebelarji izpod Karavank že od nekdaj priznani mojstri.

Da smo prav pogodili Janševo prirojeno nagnjenje k čebelarstvu, nam pritrди tudi Janša sam v predgovoru k »Razpravi o rojenju čebel«, kjer pravi: »— nisem že v zgodnji mladosti čebelic samo vzljubil, ampak sem tudi opazoval njih umetno delo, kadarkoli sem utegnil. Silna radovednost, ki se me je lotila zaradi tega, me je vzpodbujala, da sem čimdalje bolj preiskoval njih skrivnosti, —«

Naša zemlja ni sicer velika, pa je v svoji lepoti tako raznolika, da ima za čebelarstvo kaj različne pogoje. Zato moramo tudi vedeti, v kakšnih razmerah je opazoval Janša čebele že v zgodnji mladosti. Da je znal dobro opazovati, nam spričuje tudi to, ker je bil dober slikar.

Janša je proučeval čebele v svojem rojstnem kraju na Breznici in v bližnji okolici. Vas Breznica je bila v tistih časih vsa drugačna, kakor je dandanes. Sedanje cerkve in župnišča in ne nove in ne stare šole še ni bilo. Prav tako tudi hiš tam naokrog še ne. Zadaј pod Rebrijo se je stiskala majhna cerkva svetega Miklavža, ki je že nad sto let ni več. Vhod v vas je stražila prav Kuharjeva hiša, dandanes prezidana v hlev in skedenj. Škoda, da so s hišno številko vred prenesli tudi spominško ploščo na novo hišo.

Čebelarji iz vasi pod Pečmi so takrat imeli svoje čebelnjake večinoma v Rebri. Najbolj verjetno je, da je Kuharjev čebelnjak stal nedaleč od hiše, približno tam, kjer stoji še dandanes, čeprav ni v njem več čebel. Kuharjev vrt je takrat z dolgo mejo mejil na Reber. V Reber pa so silili čebelarji največ zavoljo zgodnje pomladanske paše na resju in kurjicah. Ravno

lansko pomlad so se čebele v Rebri kaj dobro obnesle.

Kuharjev čebelnjak ni bil v Rebri, pač pa doma, in Janša je lahko vsako minuto opazoval čebele in mu ni bilo treba zato hoditi od doma in muditi časa s potjo.

Osnova novega Janševega nauka o čebelah je ugotovitev, da trotje niso vodonosci, temveč samci, ki v zraku oprašujejo matico. Pa si poskusimo razložiti, kako je Janša to dočgal.

V krajih, kjer je voda v vsakem jarku, ljudje, ki se za čebelarstvo ne zanimajo, niti ne vedo, da čebele tudi vodo srkajo. Saj jih nikoli ne vidijo toliko zbranih ob vodi, da bi to opazili. V vaseh pa, kjer je voda samo v koritu, pa včasih sili k vodi tak roј čebel, da so ljudem in živini nadležne. Taka vas je bila ob Janšem času Breznica in še nekaj drugih vasi tam naokrog. Janša je prav lahko opazoval, da nikoli nobenega trota ni po vodo. Nujno je moral začeti razmišljati, počemu so trotje v panju. Saj mislec je Janša bil, ker drugače bi ne bil postal Janša. In je opazoval in postavil čebelarstvu nov nauk.

Morda bo kdo oporekal, češ, da je Janša svoj nauk o trotih in maticah prevzel od izkušenih gorenjskih čebelarjev. Ni verjetno. Janša namreč možato prizna, kaj je povzel iz kranjskega čebelarstva. Celo rad se sklicuje na svojo domovino, kakor bi se hotel postaviti, da je po rodu Gorenjec. Le pogledjmo:

Za Janševih časov priznani čebelar, lužički župnik Širah, je bil Janšev tekmeč za mesto čebelarskega učitelja. Tega zavrne Janša, ko podaja nauk o narejenih rojih, takole: »Šele v tem stoletju (v osemnajstem) so izumili umetnost, kako narejamo roje po svoji volji, ali bolje rečeno, število svojih panjev pomnožimo, ne da bi čakali naravnih rojev. — Širah stavi postanek te umetnosti v dobo približno pred dvajset let. A zagotoviti moram, da osemdesetletni čebelarji ne pomnijo začetka te umetnosti, temveč jo poznajo edinole po ustnem izročilu. Tudi to vem, da so na Gorenjskem taki narejenci

že dvajset let zelo na slabem glasu. Boje se take kupiti, ter zasmehujejo tistega, ki si ne upa dobiti rojev na drugačen način, kakor da jih naredi.«

Iz teh kratkih razmišljanj bo sledilo:

Urojenega nagnjenja k čebelarstvu se Janša najbrž ni zavedal. Zavedno je pa zidal na skušnje starejših naših čebelarjev, posebno v domačem kraju. Zato ni bil Janša prvi slovenski čebelar, ampak je in bo skoraj gotovo za vedno ostal prvak slovenskih čebelarjev.

K temu bogastvu je dodal svoja natančna opazovanja in skrbna razmišljanja in postal tako svetovno znan čebelar, pa čeprav je bil »pisateljewanja malo vaje«.

Tudi tole razmišljanje ni učeno. Bo pa na učen način razložil delo svetovno znane prve slovenskih čebelarjev kdo izmed prvih profesorjev ali učencev iz bodoče Janševe visoke šole za čebelarstvo v Ljubljani, kamor tak zavod že davno spada, zavoljo nas vseh in zavoljo Janševega spomina. Če bo dobro spazil in razmislil, naj mu podele za to doktorski naslov. Mi vsi mu bomo iz srca čestitali, pa čeprav bo pisateljewanja malo vaje.

Trgovanje z ajdovcem

Avgust Bukovec

Pri trgovanju z ajdovcem delamo napake, ki niso niti v interesu našega čebelarstva niti v interesu kupcev tega blaga. Na te napake hočem opozoriti, zadeva čebelarjev pa je, da se jih otresejo — v doglednem času.

Trgovanje z ajdovcem za porabo v domačem gospodinjstvu. Naše gospodinje kupujejo ajdovca za potice zlasti pred božičnimi in velikonočnimi prazniki. Takrat so vse trgovine z živili z njim založene. Običaj pa je, da velja za dobro blago le tisti ajdovec, ki je trd, ne uživa pa zaupanja tekoče blago. Naše kuharice so prepričane, da je le strd dobra za potice, tekoč med pa ne. Čim ponudite kupcu tekočega, se v njem zbudi sum, da to ne more biti ajdovec. Že

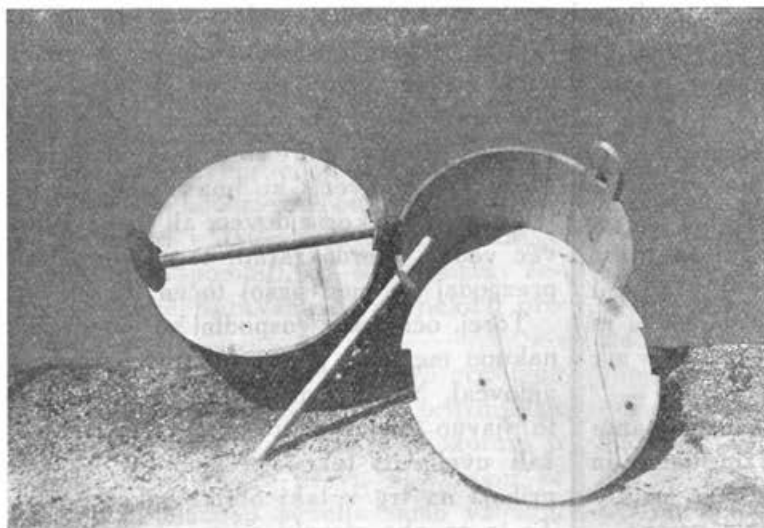
sto in sto let prihaja ajdovec na trg strjen. Rod za rodom je vaje kupovati le strjenega, pa se pojavi na trgu prodajalec s tekočim ajdovcem o božiču pri 15° mraza. — Nak, to ne more biti pristno blago! Morda je hojevec, ki ima tekoč precej tako barvo kakor ajdovec, ali pa je ajdovec voden, morda zaradi tega, ker je bil prezgodaj (še med pašo) točen.

Torej, oči naših gospodinj so vaje pri nakupu medu za potice na strd (strjenega ajdovca). Nima pomena, da bi poizkušali to »javno mnenje« izpreminjati in poizkušali uveljaviti tekočega ajdovca. Ta naj prihaja na trg v taki obliki kakor doslej. To je za obe stranki prav, za prodajalca in za kupca. Poskrbeti pa moramo, da nudimo kupcu blago, kakršnega si želi.

Predvsem skrbimo, da bo ajdovec prav tako skrbno očiščen kakor cvetlični med. V tem pogledu ne delajmo nikake razlike, češ, saj ajdovec se naglo strdi, pa se ne opazi, da ni bil prečiščen. Pri prodaji se res ne opazi, pač pa pri kuhi. Neprečiščen ajdovec se pri kuhi zelo peni ter izmeče mnogo drobirja. Prav po tem pa gospodinje ocenjujejo kakovost blaga. O ajdovcu, ki je izmetal mnogo drobirja, pravijo, da mu je bila dodana ajdova moka — —. Pri tožbe pri prodajalcu so tedaj na dnevnem redu. Pa kako težko je potem prepričati kupca, da o kaki primesi ni govora.

Druga napaka, ki jo napravljamo je, da prodajamo ajdovca v neprimerni posodi. Stoletja je že običajno, da uporabljajo za spravlanje ajdovca leseno posodo, ki se je izvrstno obnesla povsod in vselej, zakaj bi sedaj prav po nepotrebnem poizkušali zamenjati to zdravo in priročno posodo z manj primerno pločevinasto. Prav nobenega vzroka ni za to.

Pločevinasta posoda se za prodajo ajdovca ne obnese. Običaj je, da prodamo blago s posodo vred. Zato mora biti posoda poceni in taka, da jo trgovec prazno lahko proda. Najprimernejša je leseni kebelj (škaf). Stane malo, je pripravna za pošiljanje in posebno priročna pri nadrobni prodaji ajdovca. Pločevinasta posoda je le

za pošiljanje še tekočega ajdovca, ki ga prelijemo potem v keblje. Za nadrobno prodajo strdi ni, in naj ima še tako veliko odprtino. Kopanje strdi iz pločevinaste posode je obupno delo, ki se ga ogne, če le more, celo čebela, kaj šele trgovec pri nadrobni prodaji. Dokler je posoda polna, že še gre, ko smo pa iz nje pobrali medu nad polovico, moramo delati z zavihanimi rokavi in zajemati kar na slepo srečo. Lopatica često zdrsne in napravi često prasko v pločevino. Tam se potem rja najprej začne.

Mnogo prijetnejše je kopanje strdi iz lesenih kebljev. Med načnemo pri kraju in ga režemo do dna, da si napravimo prostor za pozneje. Ker je kebelj zgoraj zelo širok, koplje med lahko tudi tisti, ki ima z medom sicer malokdaj opravka, t. j. trgovec.

Ko je posoda prazna, jo brez težav lahko proda. Saj jo gospodinje rade kupujejo. Manjša pločevinasta posoda pa trgovcu rada ostaja. Večjo mora čebelarju vračati, kar zopet ni prijetna naloga. Z vračanjem radi odlašajo, posoda začne črneti zunaj in znotraj, in ko jo čebelar končno dobi nazaj, je taka, da je joj.

Za prodajo ajdovca so običajni keblji, ki drže 15, 20 ali pa 25 kg. Manjših, oziroma večjih nihče ne kupuje.

Keblji morajo biti iz suhega smrekovega lesa in zelo skrbno izdelani ter dobro na-

biti. V Ljubljani jih imajo na zalogi trgovci s suho robo. Zelo dobre ima tvrdka Bernik na Starem trgu. Cena je 6.50—9.50 Din po velikosti, s pokrovom vred 3 Din več. Kakšni so, nazorno kaže slika, ki spremlja ta opis.

Kebljev ne smemo nikdar v vodi namakati. Med bi posrkal vso vlago in se začel iz posode izcejati. Pred uporabo jih dobro osnažimo z omelom, nato pa zberišemo z vlažno brisačo.

Posušeni kebelj postavimo na tehtnico, ga stehtamo s pokrovom in palico vred, napišemo težo na pokrov in nalijemo v posodo medu toliko, da tehta s posodo vred recimo 20 kg, oziroma čistih 20 kg, kakor že pač nameravamo prodajati. Nekateri podajajo ajdovca brutto za neto, nekateri pa netto težo in zaračunajo kebelj posebej, toda vedno le lastno ceno.

Med nalijemo v keblje, kadar začne postajati kašnat. Tekočega ne smemo naliti, ker se potem ne strdi zlepa in se lahko začne cediti iz keblja. Čez 2 do 3 dni, ko se zberejo na vrhu vsi zračni mehurji in mehurčki, jih razgladimo z žlico. Če tega ne storimo, ne bo površina medu gladka.

Ko se med popolnoma strdi, prirežemo kolobar maščobnega papirja in ga položimo na vrh medu. S tem zavarujemo blago pred prahom in drugimi smeticami. Na papir lahko prilepimo kontrolni znak, ako smo dali med kontrolirati.

Med shranimo v kakem suhem in hladnem prostoru tako, kakor kaže druga slika. Preden ga odpošljemo po železnici, potegnemo skozi oba roča tanjši motvoz, oba konca pa zavežemo in pripečatimo v sredi na pokrov, da ima med med prevozom mir pred sladkosnedeži.

Kupčija z ajdovcem pitancem. Še mnogo bolj vestni moramo biti pri pripravi ajdovca za pitanje. Kdor ima zdrave čebele in čebelari v okolišu, kjer

ni nalezljivih bolezni, temu je lahko pri kupčiji s pitancem. Težja pa je stvar za tistega, ki ponuja med iz krajev, ki so na glasu zaradi čebelnih bolezni. Čebelarji se upravičeno branijo pitanca iz takih krajev. Naj prodajalec še tako zatrjuje, da je med od zdravih čebel, kupec se le ne bo mogel otresti bojazni pred tujim blagom. Tista garancija, ki jo nudi prodajalec, je prav malo tolažilna. Lahko da je med zdrav, lahko pa je tudi, da prodajalec sam ne ve, da ima bolne čebele. Primerilo se je že, da je tisti, ki je prodal pitanca, kupil blago od čebelarja v vasi in ga prodal za lastnega ter »garantiral« zanj. Pa so kupčeve čebele zbolele in se je izkazalo, da je bil med res okužen. Za to nista vedela niti prodajalec niti tisti, ki ga je pridelal.

Navedel bi lahko mnogo primerov, ki govore za to, da moramo pri nakupu pitanca dobiti zanesljivo jamstvo, da je zdrav. Jamstva pa posameznik ne more dati, marveč le čebelarska organizacija — podružnica, katere član je. Naše načelo je, da bi se smel za pitanca prodajati le med, ki izključuje možnost okužbe tujih čebelnjakov. To moremo doseči le, ako vzamejo reč v roke podružnice in uvedejo obvezno kontrolo pitanca ter jo izvajajo previdno, natančno, strogo in nepristransko. Kontrolorji smejo potrditi le tistega pitanca, ki je v vsakem pogledu neoporečen.

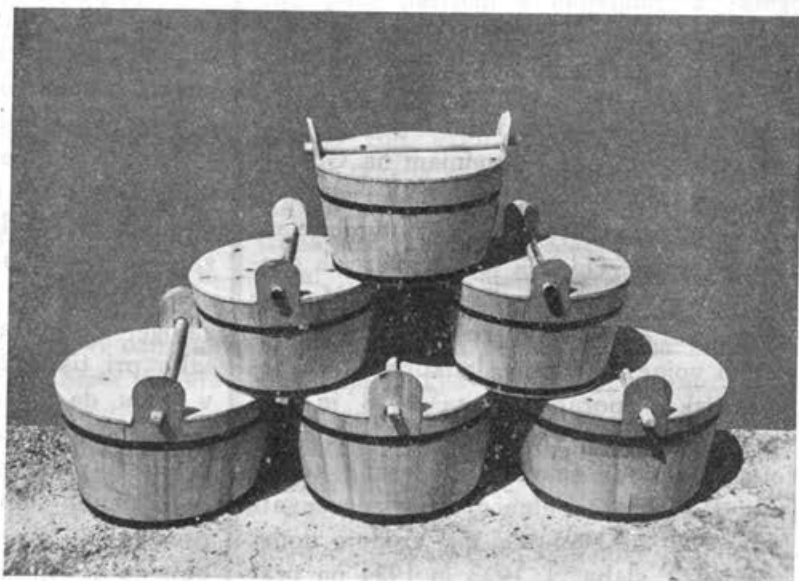
Pitanca bi prav za prav smele prodajati samo čebelarske podružnice. Razume se, da bi morale potem nositi tudi vso odgovornost nasproti kupcu. Le v tem primeru bi čebelarji brez skrbi segali po cenemem pitancu in bi se kupčija s tem blagom vršila tako kakor je prav. Brez uvedbe obvezne kontrole bo ostajal pitanec neprodan, in bo

skoraj vsak rajši segal po sladkorju, kakor da bi se z nakupom »garantiranega pitanca« izpostavljaj nevarnosti okužbe svojih čebel.

Tisti, ki se jim kontrole ni bati, bodo radi pristali na njeno uvedbo, drugi pa itak ne prihajajo v poštev. Uspeh kontrole bi bil odvisen od uvidevnosti čebelarjev in od načina kontroliranja. Kontrolo bi smeli vršiti le izkušeni čebelarji, ki dobro poznajo domače čebelarske razmere in so strokovnjaki za čebelje bolezni ter poznavalci dobrega medu.

Sporedno z uvedbo kontrole bi morale biti rešene tudi vprašanje cen za pitanca. Uvaževati bi bilo treba, da bomo pitanca tem lažje prodali, čim ugodnejša bo prodajna cena. Za čebelarja, ki mora pitanca kupiti, da preskrbi jeseni čebele z zadostno hrano, je važno, po čem ga dobi. Ne smemo zanj zahtevati previsokih cen, zlasti kadar ga je mnogo. Le ako je cena ugodna, se vsak pameten čebelar rajši odloči za med, kakor za sladkor. Prevelika razlika v ceni bo pa vedno odločala v prid sladkorju. Pridejo leta, ko je treba za čebele žrtvovati toliko denarja, da čebelar že ne ve, kje bi ga jemal. Takrat mu ni vseeno, ali mora dati zanj 750 Din ali 1200 Din (za kvintal).

Opozarjamo še na neko važno stvar. Po-

družnice, ki bodo imele naprodaj med od svojih članov, bodo morale skrbeti, da se bo njih oglas o množini razpoložljivega blaga v »Slov. Čebelarju« med »Malimi oglasi« objavljajal toliko časa, dokler bo blago na razpolago. Enkratni oglas ne za- došča. Čez mesec ali dva nihče več ne ve, ali je blago že razprodano in kje je še na razpolago. Prepričan sem, da bo take stalne oglase osrednje društvo brezplačno uvedlo takoj, čim bodo podružnice to zahtevale.

Tudi pitanec naj bi se prodajal samo v leseni posodi (s kontrolnim znakom, se- veda).

Veseli bi me, ako bi naše podružnice začele urejevati kupčije z ajdovcem. Orga- nizirajo naj pa ne le skupno prodajo, mar- več tudi skupni nakup. To se bo gotovo dobro obneslo zlasti takrat, kadar je v kakem kraju slaba letina, drugod pa dobra.

O tej zadevi bi se dalo še marsikaj po- vedati, pa naj se oglasi še kdo, da bomo slišali več zvonov.

To in ono o letinah in rojih

Fr. D. Jug — Brezje.

Odkar čebelarim, nisem doživel tako slabe čebelarske letine, kot je bila minulo leto. Stari čebelarji pravijo, da je komaj vsakih sedem let ugodna letina. Na žalost moram reči, da so dobre letine za čebe- larstvo res zelo redke.

Kar se jih pač spominjam na Gorenj- skem, je bila najboljša l. 1917. Tisto leto ni bilo od 5. avgusta do 15. septembra no- benega dežja. Od jelk je v nekaterih goz- dovih kar kapalo sladke mane. Med je tisto leto čebelarjem zelo godil, ker je zaradi vojne manjkalo sladkorja še za go- spodinjsko uporabo. Leta 1918 je bila srednja, leta 1919 pa zelo slaba čebelarska letina, tako da smo morali jeseni, ker ni bilo sladkorja, čebelne družine združevati. Leta 1920 in 1921 sta bili srednje dobri, leta 1922 slaba, l. 1923 in 1924 pa prav

dobri. Tem so sledile do l. 1931 večinoma le srednje dobre letine. Zadnje tri leta pa so bile vse tri slabe, tako da so morali go- renjski čebelarji vse tri jeseni čebele za- lagati s sladkorjem.

Razumljivo je, da so zaradi tega naši čebelarji v zelo težkem položaju; število panjev stalno pada. Pa ne izgubijo poguma.

Kljub slabim letinam so se začeli s če- belami ukvarjati mnogi novi začetniki, zla- sti v zadnjih letih. Nekateri so bili seveda zadnjo jesen hudo razočarani zaradi sla- bega uspeha takoj v začetku.

Že l. 1933 niso plemenjaki dobili za- dostne zimske zaloge tudi pri onih čebe- larjih, ki so prepeljali svoje čebele v ajdo- vo pašo na kranjsko polje; treba jim je bilo dodajati sladkorja. Zima je pritisnila zgodaj, že v začetku novembra. Kdor ni opravil jeseni pri čebelah svoje dolžnosti, pri tem so čebele trpele pomanjkanje ži- veža že v mesecu februarju. Treba je bilo krmiti, sicer bi bili mnogim plemenjaki pomrli.

Prišlo je pa še drugo presenečenje, ki je zadelo vse gorenjske čebelarje, tudi one, ki so imeli plemenjake še od jeseni dobro založene, namreč izredno zgodnjo pomlad, ki je trajala od srede marca me- seca do konca aprila. Čebele lo »rajale« vse dneve po logih in sadovnjakih, kot v mesecu maju, a zaradi hladnih noči so dobile samo nekaj obnožine, medecine pa silno malo. Stara zaloga v panjih je sko- pnela, družine so oslabele, ker so se stare čebele prezgodaj izrabile. Oskrbo panjev so morale prevzeti same mladice. Stari go- renjski čebelarji so rekli, da se prezgodnje pomladi ni veseliti. To pot se je to izka- zalo za resnično.

Plemenjakom, ki so imeli še kaj medene zaloge, se je zalega hitro množila, prav tako pri tistih čebelarjih, ki so imeli kaj v loncu, da so čebelam pošteno pokladali, tako da so se že ob češnjevi paši pričeli nekateri panji pripravljati na rojenje. V A.-Ž. panjih smo v sredi meseca aprila že predstavljali. Na češnji in borovnici so če- bele še nekaj dobile, na sadnem drevju pa

razen obnožine skoraj nič, ker je vse obenem cvetelo. V začetku meseca maja že ni bilo več nobenega pomladanskega meddečega cvetja. Tedaj se je vreme izpremenilo in konec je bilo čebeljega in čebelarjevega veselja. Ves mesec maj ni bilo izdatne paše kljub temu, da so cveteli travniki. Nekaterim so kranjiči vseeno rojili, nekaterim so pa čebele same ovrgle rojenje. Četudi je bilo nekaj dni ugodnih, da so čebele mogle izletavati na pašo, vendar to nič ni pomagalo, ker ni nobena stvar medila. Zdelo se mi je, kakor bi bilo vse zakleto. Smreka se z medenjem sploh ganila ni. Šele proti koncu junija so čebele dobile nekaj bere na domačem kostanju, srobotu in na raznem gozdnem grmičju. Tedaj so se pri nekaterih čebelarjih pričeli oglašati roji, ki so pa bili seveda le v škodo.

V minulem letu je bilo na Gorenjskem za časa čebelnih izletov 48 oblačnih dni, 77 deževnih in 24 vetrovnih. Potemtakem je bilo v vsem čebelnem poletju samo 29 solnčnih dni in še ti so bili večinoma takrat, ko ni bilo izdatne paše. Ajda, zadnje upanje čebelarjev, je prav dobro pokazala, medila je obilno, a čebele so jo izdatno brale v radovljiški okolici samo tri dni, na kranjskem polju pa 7 dni. Potem je neprestano deževalo toliko časa, da je ajda odcvetela. Prizadeti so bili vsi čebelarji, najbolj pa seveda čebelarji začetniki, ki stremijo po napredku. Zaradi tega sem se odločil napisati še tem nekaj vrstic.

*

V vseh čebelarskih knjigah in mesečnih navodilih, ki jih prinaša »Slov. Čebelar«, čitamo razprave o rojih in njih oskrbovanju. Če se ravnamo po njih, gre v normalni čebelni letini vse povoljno, a drugače je v nenormalni letini.

Vzemimo primer lanskih rojev, oziroma rojenje čebel v slabi letini. Sicer čebele ob slabi pomladanski paši same nerade rojijo, vendar nekaj rojev le utegne biti, naj bo paša taka ali taka. Seveda, nevesč čebelar začetnik, ki stremi po napredku, sprejme z odprtimi rokami vsak roj. Saj

že težko čaka nanj in je ponosen, ko ga dobi, posebno pa še v taki zgodnji pomladi, kot je bila lanska. Ta je še nas, stare čebelarje, v marsičem ukanila, ker nihče ni pričakoval, da bo zgodnji pomladi sledila tako slaba letina.

Pri sprejemanju rojev, od katerih se smemo nadejati uspehov, moramo upoštevati sledeče: Plemenjak, kateri se pripravlja na rojenje, mora biti zelo živahen in mora imeti dobro, ne prestaro in rodovitno matico. Poleg tega mora biti založen z medom in obnožino, da lahko roj pri rojenju vzame s seboj obilno doto. Takrat, ko čebele rojijo, mora biti v naravi dobra, izdatna bera in stanovitno, lepo vreme. Tedaj se roj loči od polne sklede in pride v novo bivališče zopet k polni skledi. Potem lahko hitreje napreduje in dogradi svoj novi dom.

V lanski slabi čebelni letini pa nismo imeli teh pogojev; zaradi tega je ob taki priliki bolje, da roje zadržujemo, nego da bi plemenjake silili k rojenju.

Že v čebelni naravi je, da ni v vseh panjih enakega nagnjenja k rojivosti. Nekatere družine se ob slabi pomladni paši niti ne začnejo pripravljati na rojenje, nekatere pa se začnejo pripravljati, toda končno pa rojenje opuste ali pa odložijo. Dobi se pa tudi panj, ki roji, ko se je pripravil za to, kljub vsem neprelikom. Zgodi se, da je kak panj natrpan s čebelami, z zalego in hrano, pa zaradi slabe bere na rojenje ne misli, dočim ima kak drugi še tretjino satja praznega in nič medene zaloge, pa vseeno roji. Ako sprejmemo in vsadimo roj od takega revnega plemenjaka, se samo ob sebi razume, da je slaboten; treba mu je takoj pokladati, ker ni prinesel dote s seboj, in če še v naravi ni paše, ga moramo krmiti še nadalje. Zgodi se, da porabimo za tak roj več medu ali sladkorja, kot je roj vreden. Če mu pa ne pokladamo, ne napravi ničesar in ostane slabič, ki ga bomo morali jeseni pridružiti kaki družini.

Kaj pa izrojenec? Če ne bi bili od njega vzeli roja, bi se bil do jeseni v toliko opo-

mogel, da bi bil ob svoji zalogi dober za zimo ter bi nam morda dal že nekaj medu. Tako je pa ostal slabič in le dobra jesenska paša bi ga mogla rešiti propada.

Sam sem imel nekoč s takim postopanjem bridke izkušnje. Zahotelo se mi je namreč nekaj rojev. Sprejel sem tedaj že pozno v mesecu juniju štiri roje od štirih A.-Ž. panjev. Paša je kmalu nato prenehala in odpovedala je še jesenska. Zaradi tega sem moral pri zazimljevanju roje in izrojence združevati. Namesto da bi se mi število plemenjakov pomnožilo, se je še zmanjšalo.

Pozne roje smemo sprejemati le tedaj, kadar nam je zdržna paša zagotovljena ali pa če roje in izrojence kmalu po odrojitvi prepeljemo drugam v zanesljivo pašo. Pri čebelarstvu je seveda veliko odvisno od sreče in od posrečenega ravnanja s čebelami. Previden čebelar pa ne dela na slepo srečo, ampak le to, kar ve, da mu bo uspelo.

Prav tak neuspeh lahko doživimo v slabi čebelni letini z narejenimi roji. Z njimi sicer lahko dosežemo prav lepe uspehe, toda le tedaj, ako je prav dobra ali vsaj srednje dobra paša, in vse kaže, da bo trajala še vsaj nekaj tednov. Plemenjaki, iz katerih hočemo narediti roje, morajo biti zelo živalni in dobro zaleženi. Založeni morajo biti tudi z medom in obnožino, da so tako rekoč kar »mastni«, kajti narejen roj mora prinesiti s seboj vsega v izobilju. Ako pa sestavimo roje iz suhih plemenjakov, četudi zelo živalnih, pa napravimo le stradavce in nas bo krmljenje rojev več stalo, nego so vredni, pa še ne bo jeseni pravega uspeha. Končno smo pa lahko v sedanjih pašnih razmerah zadovoljni z vsakim rojem, najsi bo kakršnegakoli izvora, da le toliko nabere, da se čez zimo sam ob svoji zalogi preživi, četudi mu morda damo še kak kilogram sladkorja. Daj Bog, da bi ne doživeli več toliko bridkih izkušenj, kot smo jih v minulem letu.

S tem dopisom nisem imel namena morda komu greniti veselja do čebelarstva.

Potrebno se mi je zdelo povedati resnico, kajti v naravi je že tako, da pride za soncem dež in za dežjem zopet sonce. Tako se spreminjajo tudi čebelarske letine in čebelarji moramo okusiti sladkosti in grenkosti teh izprememb.

Nadaljevanje o razvoju in oskrbi rojev pride še prihodnjič.

V spomin Petra Ivanoviča Prokopoviča

Dne 29. junija t. l. je minulo 160 od rojstva genialnega ukrajinskega čebelarja Petra Ivanoviča Prokopoviča.

Prokopovič je že l. 1814 izumil panj s premičnim satjem. Njegov izum je bil tem

pomembnejši, ker so bili njegovi panji opremljeni s celimi satniki, ne pa, kakor Dzierzonovi panji, samo z gornjimi letvicami. V svojem panju je uporabljal tudi matično rešetko, ki pravimo o njej, da jo je izumil Američan Hanemann.¹

V Baturinu v Ukrajini je osnoval prvo čebelarsko šolo, ki je kmalu zaslovela daleč čez meje njegove domovine. Obstojala je 50 let. Iz nje je izšlo več nego 500 učencev.

¹ Njegovo čebelarstvo je bilo velikansko. Imel je okoli 10.00 panjev na raznih pasiščih.

Po njegovi smrti l. 1850 so jo ruski mogotci zaprli, čebelar in zemljišče pa prodali židu. Prokopovičevo delovanje za prosveto narodovo ni bilo graščakom in birokratom všeč, zlasti ker je sprejemal v šolo kmete, ki jih je gospoda smatrala za ljudi nižje vrste.

Velike so Prokopovičeve zasluge za razvoj čebelarstva. Zato so njegov spomin letos počastili vsi ukrajinski čebelarji. Pri družujemo se jim še mi, slovenski čebelarji. Izražamo iskreno željo, da bi bratski ukrajinski čebelarji uspešno nadaljevali od Prokopoviča započeto delo za napredek ukrajinskega čebelarstva.²

Slava Prokopovičevemu spominu!

Kdo je pomembnejši za narodno gospodarstvo – mali ali velečebelarji

Dšura Ivan — Radvanje

V svojem spisu hočem dokazati, da so za narodno gospodarstvo mali čebelarji večjega pomena nego velečebelarji. To svojo trditev hočem doprinesiti kot odgovor na zborovanja čebelarjev v Ljubljani dne 17. julija 1933. Na tem shodu je nekdo izjavil, da se pri prevažanju čebel na pašo ne sme ozirati na male čebelarje, ker je malo čebelarstvo le igračkanje in zaradi tega pasivno. Po njegovem mnenju bi moralo malo čebelarstvo izginiti na račun velečebelarjev.

Živim pod prijaznim zelenim Pohorjem v vasi Radvanje. Ta kraj je za čebelarjenje še dokaj ugoden, ker nudi čebeli od pomladi do jeseni nekaj bere. V zgodnji pomladi cvete resa, norice, lešniki in ob potokih vrba, v pozni pomladi pa se čebele veselijo na črešnjah in sadnem drevju. V poletju imajo čebele na Pohorju glavno pašo na pravem kostanju. Tudi travnikov imamo nekaj. V jeseni pa nabirajo čebele med na ajdi, ki jo tu sejejo v precejšnji meri, a le malokdaj med, ker

pihajo vedno mrzli vzhodni vetrovi. Po gozdovih pa cvete v jeseni jesensko vresje, na katerem najde čebela zadnji med. V mojem okolišu (kot okoliš smatram krog v premeru 2 km) je pet čebelarjev, ki čebelarijo s 5 do 30 panji, torej sami mali čebelarji. Nihče izmed nas ne prevaža čebel na pašo. Kljub temu nam dajo panji ob ugodnih letinah povprečno do 10 kg medu.

V moj okoliš do predlani ni nihče vozil čebel na pašo, ker, kakor sem že omenil, pašne razmere niso ravno najboljše. Kostanjeva paša je, kakor sem že omenil, glavna paša ter daje čebelam kar potrebujejo za zimo in še nekaj za čebelarja. Predlanskem pa je na kostanjevo pašo pripeljal svoje čebele neki velečebelar, in sicer čez 70 panjev, ter jih postavil pod Pohorje tako, da so morale naše čebele leteti za njegovimi. Nihče izmed domačih čebelarjev ni temu ugovarjal, ker smo mislili, da je paše dovolj za vse čebele. Toda motili smo se, kajti po končani paši smo opazili, da je bil donos medu mnogo manjši nego prejšnja leta, kljub temu, da so bile podnebne razmere za medenje kostanja v dotičnem letu odlične. Panji niso nanosili niti zimske zaloge, a še manj za čebelarja. Kaj pa prevažalec? Smejal se je in po paši pridno vrtil točilo, nato pa zadovoljen odšel in obljubil, da bo prihodnje leto zopet prišel. Iz navedenega se jasno vidi, da je bil našega neuspeha kriv čebelar prevažalec, ker je pripeljal preveliko število panjev na eno mesto in jih postavil tako, da so morale naše čebele leteti za njegovimi, kar je bilo nam najbolj v škodo.

Kljub našemu neuspehu nismo obupali, ker smo mislili, da nas bo ajda rešila pogube. Toda suša je onemogočila razvoj te prekoristne rastline in smo v jeseni imeli popolnoma prazne panje. Pa kaj zato, saj je pri društvu sladkor na razpolago! Sladkor že, a odkod dobiti denar za nabavo, to je bilo vprašanje. Kdor ga je imel, si je nabavil sladkor, ostali pa so združevali, da so vsaj nekaj panjev zazimili. Čebele

² Obširnejši popis Prokopovičevega delovanja glej v »Slov. Čebelarju l. 1925, str. 129.

so zazimili v veliki skrbi in upanju, da bo morebiti zgodnja pomlad. Toda motili so se. Koledar je že davno kazal pomlad, a po poljih in gozdovih je še bilo pol metra snega. Ko je konec marca prvič bolj toplo posijalo solnce ter je sneg skopnel in so čebele dne 30. marca prvič izletele na trebež, so posamezni čebelarji z žalostnim srcem ugotovili, da so njihove čebele umrle. Isto leto je smrt izpraznila 3 čebelnjake v mojem okolišu.

Propadli čebelarji si zaradi slabih gmotnih razmer niso mogli kupiti novih čebel

Naš rojak župnik Francis Jager, genialni voditelj minnesotskih čebelarjev (USA). (Po American Bee Journalu.)

in sedaj stojijo ti čebelnjaki prazni in čakajo, da bodo razpadli. Omeniti še moram, da si je eden izmed teh pred dvema letoma postavil vzoren čebelnjak, ki ga je stal najmanj 3 do 4 tisoč dinarjev, a danes ne misli več na obnovev svojega čebelarstva, ker mu je prevažalec podrl vse veselje.

Ako bo torej velečebelar - prevažalec stalno vsako leto pripeljal svoje čebele v naš okoliš, bo naše domače čebelarstvo v nekaj letih popolnoma uničeno. S tem trenutkom pa, ko bo propadlo domače čebelarstvo, bo moralo propasti tudi sadjarstvo v okolišu in druge kulturne rastline, ki so odvisne od oplojevanja po čebelah. Z raznimi poizkusi so dokazali, da izvršujejo oprasevanje sadnega drevja in

drugih rastlin čebele v 85%, čmrlji in divje čebele v 9% in druge žuželke v 6%. Katere čebele pa izvršujejo v 90% oprasevanje našega sadnega drevja in drugih rastlin? Ali čebele prevažalcev ali čebele malih čebelarjev domačinov? Čebele malih čebelarjev domačinov. Le tem se imajo sadjarji zahvaliti, da jim sadjarstvo donša v ugodnih letinah lepe dohodke. Ker pa je sadjar v prvi vrsti kmet, bi bil s tem, da bi zginili mali čebelarji, kojih večino tvori zopet kmet, sam najbolj prizadet. S tem pa, da bi zgubil ne le samo dohodke od sadja, marveč tudi od čebelarstva, bi nastala za naše narodno gospodarstvo škoda, ki se ne da preceniti. Ravno zaradi tega je treba male čebelarje mnogo bolj ščititi, nego velečebelarje, ker škoda, ki bi nastala, če bi zginili velečebelarji, niti zdaleka ne bi bila tako velika, kakor če bi zginili mali čebelarji.

Tudi trditev, da so mala čebelarstva pasivna, ne ustreza resnici, kajti v ugodnih letinah prinese 10 močnih družin ob srednje dobri paši do 100 kg medu, kar pomeni približno 1500 Din dohodkov. Če je dotični čebelar vtaknil v svoje čebelarstvo približno 4000 Din, mu donša glavnic v ugodnih letih precej obresti. Torej ne more biti govora o kaki pasivnosti.

Da so nam velečebelarji veliki nasprotniki, smo si mali čebelarji sami krivi, ker se ne branimo. Nihče se javno ne oglašajo — vsi molčimo in čakamo, da nas bo branil kdo drugi. Sami smo namreč preslabi, dasi tvorimo veliko večino vseh čebelarjev!

Žrelo

Davorinov

Najvažnejši del panja je gotovo žrelo, ker se tam kreče vsaka živalca v panju in skozi to se vrši ves promet čebelne družine.

Kakor pri vsaki panogi gospodarstva, mora biti tudi pri čebelarstvu glavni pogoj čebelarja vsestransko in temeljito opazovanje čebel z ozirom na žrelo in njega važnost za samoobrambo, izletavanje in vračanje, zračenje, izdelavo satov, ureditev plodišča in me-

dišča, mirno in zdravo prezimovanje in čim večji donos medu.

Sele potem, ko vse to čebelar dobro premisli na podlagi temeljitih opazovanj, more pravično določiti mesto, obliko in velikost žrela.

Zaradi samoobrambe družine je neobhodno potrebno, da je plodišče urejeno tako, da je večina čebel vedno v neposredni bližini žrela in da tam tudi ostane, ker je samo pod tem pogojem sposobna braniti svoje medene zaloge napram roparicam, pa naj bodo zaloge še tako pičle.

Glede na to je neobhodno potrebno ugotoviti, na katerem mestu panja naj bo žrelo, da bo množina čebel vedno pri njem?

Berlepsch trdi: »V vsakem primeru in pri sleherni okolnosti je napaka, če žrelo ni spodaj.«

Dzierzon pa pravi: »Če je družina močna, je žrelo spodaj najboljšo.«

Gravenhorst utemeljuje svoje izkušnje takole: »Če so sati široki do 26 cm, lahko namestimo žrelo največ 12 cm od dna panja. Le pri 30 cm širokih satih ga lahko namestimo v sredini. Če pa hočemo žrelo pomakniti višje, morajo biti vsaj 35 cm široki.« — To zgornje žrelo je nameščeno pri pokončnih panjih med plodiščem in mediščem tako, da zavzema žrelo v plodišču 2 cm višine žrela, žrelo v medišču pa tudi 2 cm. Pri ozkih satih si čebele uredijo zimsko gnezdo po vsej širini sata in je glavna zaloga medu nad gnezdrom v satih iste velikosti. Pri 30 cm širokih satih pa je žrelo lahko nekoliko višje, ker je nekaj zimske zaloge tudi ob strani zimskega gnezda. Če so pa sati široki nad 35 cm, je lahko žrelo zgoraj, ker imajo čebele posameznega sata dovolj hrane na svojem satu in se jim ni treba premikati na drugega. Izkušnja nas uči, da prezimujejo imenitno.

Je li spodnje žrelo dobro zaradi samoobrambe?

Berlepsch je odločno za spodnje žrelo, Dzierzon pa samo, ako je družina močna. Kje je čebelnjak s samimi močnimi panji? Kdo jamči za družino, ki je med poletjem močna, da bo ostala taka do jeseni? Zadnja tri leta so bila za vsakega čebelarja dobra šola — če je opazoval z odprtimi očmi —, ker so tudi najmočnejše družine prezimovale z malim številom čebel, kljub izvrstnim maticam.

Vsak razsoden opazovalec mora pritrditi, da je zračenje tem lažje, čim večje je žrelo in čim več jih je. Pa kljub temu nekatere družine še sredi leta izdelajo vsako razpoko ali luknjico in celo spodnje ozko žrelo zožijo na minimum.

Čebelar, katerega že sredi leta stresa mraz

ob misli na zimo, je gotovo prepričan, da čebele nagonski čutijo bližajočo se hudo zimo in iz previdnosti že poleti zožujejo žrela. Niti malo pa ne pomisli, da čebele dva do tri poletne mesece živijo od rezervne zaloge in se med tem vedno bolj oddaljujejo od spodnjega žrela in ga puščajo nezavarovanega.

Opazovalec v tem primeru ni spoznal, da je žrelo s stališča samoobrambe spodaj na napačnem mestu, in bi moralo biti višje, kjer je največ čebel. Misli je samo na zimo in v prepričanju, da je žrelo preveliko, je zožil vsa žrela, da mu čebele ne zmrznejo. Seveda je bilo to v škodo močnim družinam.

Avgusta leta 1932 so vse družine s spodnjim žrelom začele ožiti žrela. Isto je bilo opaziti tudi v letu 1931. Po temeljitim opazovanju se je ugotovilo, da niso ožile žrel zaradi zime, marveč zaradi večš, ki so se zavoljo suše in slabih družin v veliki meri pojavile. Tega pojava ni bilo opaziti pri žrelu zgoraj kljub velikosti 4×24 cm, ozir. 4×36 cm.

Če bi pa čebele ožile žrela zaradi zime, bi tega ne smela opustiti nobena družina. Kajti ta naravni nagon bi morale imeti vse družine ali pa nobena. To nagonsko zoževanje žrela se vrši samo v prid samoobrambi in samo pri tistih družinah, katere sede daleč od žrela, ker so sicer nesposobne braniti se sovražnika.

Večkrat imamo priliko opazovati pri gornjem velikem žrelu, da je danes ta družina zasedla žrelo, jutri ona. Zgodi se tudi, da zasedejo žrelo slabe družine, ki so izdelale komaj eno tretjino satov. V tem primeru zoževanje žrela gotovo ni posledica prenapolnjenosti panja, ampak je vzrok bližajoči se sovražnik. Zoževanje žrela spodaj izvrše čebele nagonsko v prid samoobrambi. Pri žrelu zgoraj pa tega ni treba, ker je tam množica čebel vedno pripravljena za odbitje napada. Ko pa ta nevarnost mine, se vrši promet zopet normalno.

S stališča samoobrambe je jasno, da je žrelo spodaj nepraktično, ker so družine, ki imajo skozi vse leto gnezdo urejeno tako, da so blizu spodnjega žrela, bolj redke. V prvem letu se družina redkokdaj tako opomore, da bi lahko dobro zavarovala spodnje žrelo. Pa tudi če si opomore tako, zadostuje samo enkratno rojenje ali pa enomesečna doba brez paše, pa se družina pomakne višje k zalogi medu in pusti spodnje žrelo nezavarovano.

Tu se nam nehote vsiljuje vprašanje, zakaj se družina pomika za medeno zalogo, oziroma zakaj ne prenese medu doli ter bi na ta način lahko zavarovala spodnje žrelo. To dela iz zelo enostavnega razloga: ker nad zalego ne trpi praznega prostora. Če pa bi katera družina to storila, bi sama sebe uničila. — V

kolikor bi se branila proti zunanjemu sovražniku, bi bila nezmožna se braniti proti notranjim škodljivcem (veščam in črvom). Prostor med zalego in medeno zalogo bi bil pravi raj za črve, ki bi uničili vse satje.

Žrelo spodaj je največkrat vzrok ropanja, ker sede slabe in oslabele družine daleč od njega. Ropanje se potem širi od panja do panja.

Gozdne čebele si v drevesnih votlinah, najsi so še tako močne, uredijo gnezdo vedno zgoraj pri žrelu, kjer tudi ostanejo in so potem neprestano pripravljene na obrambo.

Ob suši leta 1932 je bilo v tukajšnji okolici večina panjev z žrelom spodaj jeseni zaradi roparic uničenih. Ostale so pa popolnoma nepoškodovane vse družine z žrelom zgoraj, ker so bile vedno pripravljene, da odbijejo vsak poskus ropanja že izpočetka. Poudarjam pa, da številčno niso bile močnejše.

Žrelo v sredini panja (plodišča) je zaradi samoobrambe čebel praktičnejše nego žrelo spodaj, ker je zgoraj vedno več možnosti za odpor. Posebno dobro so pa zavarovane čebele z žrelom zgoraj pri podolžnem satju. Če se v tem primeru prikaže med žrelom samo ena tuja čebela, so takoj na braniku vse čebele, ki že v kali zaduše poskus ropanja. Da je to res, priznavajo najuglednejši čebelarji sveta.

Zgornje veliko žrelo in dovolj širok panj, kakršnega priporoča Gravenhorst, je, kakor so dosedanje izkušnje pokazale, najpripravnější za samoobrambo, ker začnejo čebele staviti satje vedno zgoraj pri žrelu, posebno pri podolžni stavbi. Potem je tako popolno glede samoobrambe, kakor v duplu ali pa na planem v vejevju, kjer se čebele sploh ne dajo izropati.

Dosedanji poskusi so pokazali, da ostanejo čebele, če je žrelo zgoraj še tako veliko, vedno pri njem in se od njega ne odstranijo, četudi zmanjka hrane. Nešteto primerov bi lahko navedl samo iz zadnjih let glede večje koristi žrela zgoraj napram žrelu spodaj. Z žrelom zgoraj in podolžnim satjem, kakor je pri A. Ž. panju, bi bilo vprašanje ropanja rešeno v prid čebelarju, izvzemši osirotele panje, ki pa obremenjujejo čebelarja samega zaradi njegove malomarnosti.

Glede srečavanja čebel med žrelom je tudi neobhodno potrebno, da je žrelo v neposredni bližini gnezda, kjer je vse osredotočeno. Tam je začetek in konec vsega truda čebel. Poleg tega pa mora biti žrelo dovolj veliko, da ne ovira prometa. Ako se pa promet ne more

vršiti redno, je zamuda tako velika — posebno ob glavni paši — da se ne da nikdar nadomestiti. Pri tem pa ne trpijo škode čebele, marveč čebelarjev mošnjiček.

Pri žrelu spodaj, posebno če je ozko, postanejo čebele prej nesposobne za delo, ker si zaradi vednega prerivanja dlačice obdrgnejo in potem počne. Ker pa pozimi mrtvice večkrat zamašijo žrelo spodaj, se čebele zavoljo slabega zraka vznemirijo, porabijo več medu in ker se ne morejo radi neugodnega vremena otresti, je griža neizbežna. Izkušnja nas tudi uči, da malo spodnje žrelo mnogo čebel uniči ob poletnih nevihtah, ker čebele ne morejo v panj, četudi so priletele o pravem času do njega.

Pri žrelu zgoraj, ki mora biti najmanj 4×24 cm veliko, in posebno če je še panj s podolžnim satjem, ni zaradi nemotenega prihajanja čebel nikake ovire.

Slika turškega čebelnjaka. Panji so taki kakor kranjiči. Slika posneta po The National geographic magazine, april 1935.

Juan Anton Scopoli o kranjski čebeli in čebelarstvu

Jos. Wester

(Dalje).

Deveto opazovanje.

Roji pri nas so eni samovoljni (naravni), drugi pa narejeni (umetni), in dalje: eni pomladanski, drugi poletni, ki se zopet ločijo v prvce, drugce in tretjiče. Čim prej se pojavijo naravni roji (ki nastanejo radi pomanjkanja prostora v notranjosti panja, kjer se je število družine preveč pomnožilo), tem boljše je; prav tako je v nasprotnem primeru. Zato

dajo pomladanski roji kot odličnejši²⁹ novo družino neredko med dnem 15. avg. in 8. sept.; tisti roji, ki se pojavijo po dnevu sv. Urha, se izkažejo, čeprav so ljudnati, vendar za šibkejšje od prvih. Najslabši pa so oni, ki roje ob ajdovem cvetju; pozimi namreč laglje poginejo; če pa jo preživé, prekašajo ostale po največji marljivosti. Prvi roj spremlja precejšen del starih čebel z že oplojeno matico vred, ki takoj jajčeca leže v celicah, jedva zgrajenih.³⁰ Včasih pa izroji namesto stare matice več mladih, ko je družina prvo matico umorila, če jo pač neugodno ozračje zadrži v panju in ne more dalje čakati; tedaj namreč vzredé novo matico s tem, da prenesó jajčeca brezspolne čebele v posebno celico na robu sata, v ta namen narejeno.³¹ Ko je roj na tem, da izleti, se čuje tri dni prej neki poseben glas »pi-pi-pi« in »kva«kva«kva« in monogo čebel visi v gručih pred žrelcem.³² Drugec ima manj čebel in izroji navadno deveti dan po prvem. Tretji roj je šibkejši od prejšnjih; tega skušajo naši čebelarji združiti s starejšim ljudstvom tako, da matico izločijo in jo čez noč v kletko zapró; na ta način preprečijo izselitev.³³ Uspešneje se množé čebele, ki donasajo obilo bere (»kruhka«), četudi je bilo ozračje zdaj suho, zdaj malce vlažno in naposled toplo; nasprotno pa, če je bilo vreme dalj časa vlažno in deževno, pomlad preveč hladna in krajina dolgo izpostavljena silnim vetrovom, vidimo mnogo manj samovoljnih rojev. Isto povzročajo trotje, če so bili predčasno pomorjeni,³⁴ dalje preveč obsežni panji³⁵ in prisotnost matice trotovke. Da so roji godni, izpričuje to neka vlaga, ki se pojavlja v pomladanskem času

²⁹ Ti roji namreč vsebujejo večje število čebel in radi obilice cvetja svoje delo uspešneje vrše. Arnault.

³⁰ Swammerdam je ugotovil v enem panju 22.574 celic, in sicer 7824 z zalego in 14.750 z medom napolnjenih. Réaumur pa je našel 30.000 do 40.000 jajčec čebelne, 800 trotovske in 8—10 matične zalege. Scop.

³¹ Proti mnenju Linnéja, ki smatra, da se matica rodi iz posebnega ženskega jajčeca.

³² Kadar nameravajo ali so že začele rojiti, napravljajo silen šum, prav kakor delajo to vojaki, ko se odpravljajo na pohod. Var. — Tri dni prej, ko nameravajo izrojiti, nastane šum. Col.

³³ Četrtri in peti roj je gotov pogin za panj. Schirach, Bienenvater.

³⁴ Nekateri naši čebelarji imajo navado, da nekoristne trote pomoré, zato da medu ne snedajo, da drugih čebel pri delu ne motijo, da pred žrelcem čepeči čebel pri izletu in doletu ne ovirajo in da jih ni treba jalovkam moriti in tako čas tratiti. Scop.

³⁵ Zato Columella pravilno opozarja, da naj se (jeseni) po očiščenju panja pokrov znotraj do satja primakne ter se vsaka praznina odpravi, tako da se tesno stisnjeni predelki pozimi laglje ogrevajo.

ob zadnji končnici. Tisti, ki hočejo hitreje imeti naravne roje, nudijo čebelam o črešnjevem cvetju tole pičo: poljubno množino medu, zlahtne bele starine, toliko, da se napravi medena tekočina, dva dela dišečih klinčkov, dva dela prahu muškatovega cveta (muškapleta) in en del cimeta, na dve meri medu dodane dve drahmi³⁶ dišav. Na ta način je nekdo dobil iz 38 panjev 32 rojev, medtem ko je drugo leto, ko je čebelam kladel med brez začimb, iz 46 panjev izrojilo samo 24 rojev.

Deseto opazovanje.

Če izletelo matico umoré³⁷ lastovka ali sršen ali druge čebele v tujem panju, v katerega je zašla radi krajevne zmote, osiroteli zarod nemirno išče izgubljeno vladarico znotraj po panju in v njenem domovanju. V tem primeru preprečijo naši čebelarji pogin,³⁸ ki preti vsemu ljudstvu, na tale način: ob času rojenja stoji čebelar pred panjem in ko pride prva matica venkaj, polovi vse sledeče in jih obenem z nekoliko delavkami zapre posebej v lesene kletke, po tri palce dolge in dva palca široke. Tem jetnicam da zvečer medu, dokler 'ne prično čebele, ki so bile izrojile, graditi satje. Ko je torej omenjeni panj izgubil svojo matico, dene čebelar zaprto kletko obenem z ujetu matico vanj ter jo pusti tamkaj tako dolgo, dokler je čebele, ko se je roj pomiril, ne sprejmejo. Vendar je pripomniti, da ona matica, ki prva izleti, ni vedno tista, ki so si jo čebele izbrale, kakor jasno osvetljuje naslednji primer. Neki čebelar je drugo matico obenem z nekaj čebelami zaprl v leseno škatlico. Ta družina, ki je ni motil glas zveneče kovine, ki je ob njo kdo udarjal,³⁹ je preplašena naokoli letala, ne da bi mogla najti prostor, kamor bi sedla. Vso noč je silno nemirno sem ter tja blodila ter ni nikjer posedala, strnjena v kepo, kakor se to sicer dogaja.

³⁶ Stare lekarnske uteži so bile: funt (libra), 420 gr; lekarnski funt je imel 12 unč, unča 2 lota ali 8 drahem, drahma 3 škruple, škrupel 20 granov. — W.

³⁷ Kot namen te izrojitve smatrajo nekateri oplenitev, drugi pa trdijo, da brezspolnice ne stavijo prej satja, dokler ne prinese matica na sebi nekega tankega nitja v panj. — Scop.

³⁸ Če izgubi roj matico, ves razpade. Sen. Če izgubi vodnico, razpade ves roj in se preseli k drugim. Plin. Družina, ki je dolgo pogrešala matico, ne sprejme več nobene druge... Čebele obenem z matico je treba z medeno vodo poskropiti, preden se z rojem združijo. Acta soc. apiar. (Spisi čebel. društva).

³⁹ Ta način omenjajo: Var., Col., Verg., Ovid. i. dr. Bil bi brez pomena, če bi bile čebele brez sluha! Če so te živalce gluhe, čemu cvrče cvrčki in murni? Čemu čivkajo v panjih mlade matice? — Scop.

Naslednji dan bi bile vse čebele, ko jih je čebelar v panj ogrebel, izletele, če bi previdni gospodar ne bil zamašil žrelca. Ko je tako opazil, da izhaja ta nenavadni vrvež edino od tega, ker je bila ljudstvu zakonita matica ugrabljena, je postavil v panj drugo matico, v kletki zaprto. Ko so jo čebele opazile, so ustavile hrup, se zgrnile v gručo in takoj priče v običajnem redu staviti satje, druga matica pa je, zažrnjena od malo čebel, tičala ob zadnji končnici v panju. Umni čebelar jo je zaprl v kletko in shranil za drugodnjo porabo.

Enajsto opazovanje.

Umetne roje⁴⁰ napravljajo naši čebelarji na več načinov, in sicer:

1. Izrežejo iz drugega panja kos sata, ki vsebuje jajčeca brezspolnic in ga obenem s čebelami, na njem čepečimi, prilepijo z voščnimi kepicami na zgornjo deščico drugega obrnjenega panja, tako, da se morejo med temi kepicami po dve čebeli hkrati kretati. Nato pritrdijo isti sat ob straneh in spodaj z lesenimi žeblički, da ne odpade, kadar je treba panj na določeni kraj postaviti. V tem položaju namestijo panj z zamašenim žrelcem v temačnem prostoru, kjer ga pusté dva dni, da čebele sat trdneje prilepijo na zgornjo deščico. Tretji dan prestavijo panj iz teme na svetlo, odpro žrelce in dajo zaprtim čebelam prostost izletanja. Tako si čebele iz kateregakoli jajčeca vzrede matico, ki naposled, ko so celice pomnožene, šele spočena zarod.

2. Izberó močen panj z obilno zalego, preženo z njega čebele (vendar pusté eno tretjino v njem) obenem z matico v drug prazen panj.⁴¹ Ta panj postavijo na ono mesto, kjer je stal prejšnji, drugega pa, polnega medu in voska, postavijo na drug kraj, ki je četré ure oddaljen od skupnega čebelnjaka. Tako si vzrede čebele, ki so doslej brez matice, drugo, da o svojem času zarod pomnoži. Ker pa so brezmatični panji bolj izpostavljeni roparicam, pazijo čebelarji prvi teden vsak dan, da ne morejo tuje čebele v ta samotarski panj prihajati. Med tem pa jim vsak dan kladejo med, zlasti če v tem letnem času ni dovolj medovitih cvetlic; lačne čebele namreč so za delo nesposobne in lahko zanemarijo skrb za matično jajčece. Ko mine mesec dni, postavijo ta panj zopet na prejšnje mesto in dobé tako iz ene družine dve.

3. Vse čebele preženo iz lastnega panja v drugega praznega in ga postavijo nazaj na isto mesto, da stavijo čebele novo satje. Panj, poln

samega medu in voska, polože na sličen drug panj, tako da morejo čebele iz spodnjega v zgornjega prehajati. Drugi dan odstranijo zgornji panj in ga obenem s praznim panjem prestavijo na drugo mesto, da si spodnji panj vzredi novo matico, ker se je prva iz ljubezni do nežnega zaroda nastanila v zgornjem domu. Čez mesec dni postavi čebelar panj na prejšnje mesto, čebelam pa, ki bivajo v panju, praznem medu in voska, mora vsak dan klasti in jih pitati.⁴²

Dvanajsto opazovanje.

To umetno pomnoževanje panjev se more zlasti tedaj priporočati, kadar letni čas ne prija samovoljnemu roju in so čebele z nabiranjem medu preveč zaposlene. Če pa je nasprotno, tedaj je treba paziti, da radi pomanjkanja hrane pozimi in pomladi ne poginejo. To mora čebelar preprečiti s tem, da jim klade med ali kako drugo nadomestno živilo.⁴³ Ne ugaia pa našim čebelarjem enako vsak način, ki smo jih prej omenili: prvega namreč odklanajo, drugega smatrajo za preveč nevarnega, tretjega pa za zanesljivejšega od prvih dveh, zakaj 1. se ne zmanjša moč ljudstva; 2. se ne zatré nič zaroda; 3. se čebele ne pomažejo z medom; 4. se panj manj izpostavlja ropanju; 5. se zanesljiveje dobé novi roji in 6. se ni bati, da bi čebele pobegnile.

Trinajsto opazovanje.

Nekateri združijo dve družini, če sta slabotni in ne dovolj ljudnati, v eno. Toda pravijo tudi, da se prvi roj mnogo lažje združi z drugim kakor drugi s tretjim.⁴⁴ Tudi pomešajo nekateri ob ajdovem cvetju starejše roje z mlajšimi ter pravijo, da jih tako pomladé. Tudi imajo navado, da čebele, ki so dalj časa brez matice ali ki so opešale radi roparskih napadov, preženejo iz panja in jih z drugim ljudstvom pomešajo, ta panj pa nastavijo na drugega, v katerem še ni satja. Nekateri tudi združijo slabotnejše družine, ki bi pozimi gotovo poginile, z onimi, ki so le polovico panja s satjem napolnile. Tako često srečno ohranijo obe ljudstvi. Toda pridno pazijo tudi na one panje, ki so polni voska in medu: da bi pozimi slučajno radi premalo svežega zraka ne prišli v nevarnost, napravijo zgornjo in spodnjo deščico v voglu na obeh straneh tako, da se

⁴⁰ Isto se čita v Spisih čeb. družbe (Acta societ. apiar.), toda tu ne preženo vseh čebel. Več načinov pomnoževanja panjev navaja Schirach.

⁴³ Med, kuhan v vodi, sok maslenk. Spisi čeb. družbe. Debele smokve, kuhane v vodi, z medom sladkano vodo, suho grozdje (rozine). Var., Col.

⁴⁴ Šibkejše roje pridenejo drugi matici. Var.

⁴⁰ Ti so boljši od naravnih. Schirach.

⁴¹ To se zgodi meseca junija radi obilice paše in bolj suhega ozračja. Scop.

more odpreti; ta odprtina je en palec dolga, a ne nad dve črti visoka.

Štirinajsto opazovanje.

Kadar nameravajo Kranjci panje prepeljati v druge kraje, se držé predvsem tehle pravil: 1. Prevažajo najrajši meseca julija, ko se pri čebelah radi pičle bere pojavlja večje pomanjkanje medu in zalege. 2. Ne prevažajo pa v pomladanskem času; takrat so namreč čebele predvsem zaposlene z zalego. Če jih sunki med vožnjo pretresajo, se tako zelo vznemirijo, da tudi lastni matici smrt prizadenejo. 3. Tudi jih ne prevažajo pozimi, da satje, od medu težko in strjeno, ne odpade, kar bi nemalo čebel in morebiti tudi matico samo pomečkalo.⁴⁵ 4. Grede na vozu, ki nanj nalože panje, so z usnjenimi vezmi (jermenji) ali z železnimi verigami privezane. 5. Panji v katerih visi satje povprečno, se nalože na voz po dolgem, vznak obrnjeni; oni panji pa, ki imajo satje vzporedno s stranskimi stenami, se navadno počez nalože. 6. Preden nalože panje na voz, jim zamaše žrelca z lesom ali s smrekovimi vejicami, odstranijo zadnjo končnico, napno tam platno in ga na vseh robovih dobro pripno, da čebele ne morejo izletati in da med vožnjo ne trpe prevelike vročine. 7. Ta vožnja se opravi polagoma, in sicer zvečer ali ponoči, podnevi pa počiva voz v senci; tedaj odpro žrelca, da imajo čebele priliko izletavati in med nabirati.

Petnajsto opazovanje.

Naši čebelarji skrbno varujejo svoje čebele pred zalezovanjem sovražnikov, in sicer: 1. Panje često očistijo od ličink vešče (*Tinea mellonella*).⁴⁶ 2. Skrbno pazijo, da se satje ne dotika spodnje deščice. 3. Uničujejo gnezda lastovk in njih mladiče. 4. Polivajo ponoči sršenja gnezda s kropom podkade sovražno drhal, skrito v drevesnih duplinah z dimom. 5. Čebelnjake tako stavijo, da žabe nikakor ne morejo do panjev.

Šestnajsto opazovanje.

Bolezni, ki v tej deželi napadajo čebele, sta zlasti dve: kužna gniloba in griža (driska).

⁴⁵ Zato svetuje jako izvedeni Schirach, naj te panje na slamo položé in da naj kolesa s slamo ovijejo.

⁴⁶ Črviče in vešče omenja Col.; zli rod vešč, Verg., volka, Swam.; lenega metulja, Plin. Uničujejo jih z dimom gnoja, pomešanega z govejim lojem; Col.; s tem, da izrežejo vosek, v katerem so gnezda, Swam.; s tem, da meseca marca očistijo panje ali izrežejo tisti del sata, v katerem tiče ličinke ali pa, da čebele preženó v drug panj, Schirach.

Prva nastane takrat, ko se mrtva⁴⁷ zalega razkroji v gnilo tekočino, kar najbližje čebele prisili, da zapuste tudi živo zalego, ki mora nato radi lakote kmalu poginiti; tako se zlo na široko razleze ter v kratkem vso naselbino okuži. V tem primeru večina čebelarjev navadno vse ljudstvo obenem s satjem sežge,⁴⁸ da bi bolezen ne okužila tudi drugih panjev. Druga bolezen, griža, nastane: 1. Če so čebele, prebudivši se iz zimskega spanja, zaužile preveliko množino medu. 2. Če je njih blato dalj časa v panju ostalo. 3. Če se radi krajevne vlage med skisa ali če je preslabo zavečer z voščenimi pokrovc. 4. Če je v medu kaka nenaravna primes. Lek, s katerimi zdravijo to bolezen, so eni varovalni (»praeservativa«), drugi pa zdravilni (»curativa«). Varovalna sredstva so: 1. Da čebelar pozimi nič ali le malo hrane klade in se zato v panju ne nabere preveč blata. 2. Da jim v začetku februarja nudi priliko, da izletavajo ter se tako zunaj panjev otrebijo. 3. Da se spomladi z najboljšim medom hranijo. 4. Da stoji čebelnjak na suhem kraju in ga ne obdaja zid. 5. Da čebelar mrtvice in iztrebke⁴⁹ pozimi in spomladi odstrani. — Med zdravilnimi sredstvi priporočajo zlasti naslednji recept: Najboljšega medu pol funta,⁵⁰ studenčnice 8 unč, cimeta, ingverja, limonovih lupin, muškatovega cveta (muškaplata) in muškatovega oreška,⁵¹ vsakega v enakih delih. Vse to, zmleto v prah, se zmeša z omenjenim medom, da nastane mezga. To se nadalje zmeša s četrtjo dobrega belega vina, v katerem je raztopljen košček kafe v velikosti muškatovega oreška. To tekočino zajmi v ploščato posodico, položi nanjo slamnih bilk, jo postavi zvečer v panj katerikoli mesec, enkrat, dvakrat, tudi večkrat, kakor pač zahteva potreba.⁵²

Sedemnajsto opazovanje.

Čebelam najvšečnejše cvetje nudijo v teh krajih: vse vrste češpelj (sliv), navadne hruške

⁴⁷ Čebele pomró iz več vzrokov: 1. od silnega mraza; 2. radi pogina starih čebel; 3. radi lakote; 4. radi napačne lege zametka. Overbeck, Bienen-Wörterbuch; radi slabe hrane, Acta soc. apiar.; če prazni kosi satov trohne, Col.
⁴⁸ Ta način obsoja Soc. apiar. in priporoča, da se pokvarjeni sat izreže in nadomesti z zdravim, čebelam pa da se med tem skozi tri dni klade najboljši med.

⁴⁹ Zato je po zahodu gostosevcev najprej potrebno, da se panji odpro in iz njih vsa nesnaga otrebi. Col.

⁵⁰ Stare lekarske uteži, gl. op. 36.

⁵¹ To je specialni lek za to bolezen. Schir.
⁵² Štiri dele starega vina, medu in en del sladkorja priporoča Schirach; stara vina z grnatovimi jabolki (šipkom) in suhim grozdiem (rozinami) Col.

in jablane, vse vrste detelje, rastline ustnatice, večina šentjanževih rož, buča (tikva), češmin, vrbe, stročja detelja (krilobob), šmarna detelja, krljika, grintavec (objed, ogriz), grašica, predvsem pa fižol, tavžentroža (plavica), vrtni mak, ostrolistnice, šebenik (rumena vijolica), lipa in ajda.⁵³ Pred želom se naši čebelarji branijo s kapami, z rokavicami, z obezo iz čebule in z raztopljeno pepeliko.⁵⁴

S tem je Scopolijeva razprava pri kraju. Našim čebelarjem predločuje preprosti način, kako so njih predniki pred več ko 160 leti čebelarili. Marsikatero opazovanje se utegne današnjemu čebelarju, ki streže čebelam po modernih načelih, zdeti naivno, marsikatero navodilo nesmotrno. Kljub takim nedostatkom pa moramo Scopoliju priznati, da je prvi znanstveno in sestavno proučil tedanje stanje čebelarstva vede ter nam o njej podal jasno sliko. Ob tem pogledu v preteklost sodobne čebelarje lahko navdaja prijetna zavest, da je naše čebelarstvo od tistih dob pa do danes bistveno napredovalo ter se dvignilo na nesluteno visoko stopnjo. Scopoliju pa gre vsa čast, da nam je zapustil tako zanimiv dokument, ki živo priča: »kakó razmišljal mož je bistroglav o čem, kako prišli krasno smo daleč mi potem.« (Goethe-Funtek, Faust.)

III. kongres italijanskih čebel. v Forli-Ravena

(Z ozirom na primorske naročnike »Slov. Čeb.« poroča Pavel Gorkič, Vrtojba pri Gorici.)

Čebelarstva zadruga v Gorici me je poslala kot svojega zastopnika na III. kongres italijanskih čebelarjev, ki je zboroval od 29. oktobra do 1. novembra 1933 v Forli-Ravena.

Predsednik zveze, Con. Zappi, je v svojem uvodnem poročilu o delovanju Zveze povedal, da misli Zveza še leta 1933 ustanoviti štiri nove zadruge, in sicer tudi v Gorici. S tem je bila pač zapečaten usoda naše čebelarstva zadruge.

Poročali so tudi o novem zavodu za čebelarstvo, ki ima sedež v Bolonji na univerzi. Zavod je dobro preskrbljen s potrebnimi aparati za raziskovanja. V zavodu poslujeta bakteriološki in kemični oddelek, muzej in knjiž-

⁵³ Če manjka ugodnih rastlin, ni nič medu... Zato je treba sejati take, ki jih čebele najraje imajo. Varro našteva 11 takih rastlin, med njimi zlasti »Cytisus« (nemško deteljo? negnoj?); druge cvetke zopet omenja Col.

⁵⁴ Kot sredstvo zoper čebelji pik omenjajo nekateri pisici blato, stolčene lavorove liste, izcedek iz žela ter nanj položen list slezenovca (malve), seč, železo.

nica. Zavod prireja tečaje za čebelarstvo izvedence, kateri delujejo po poedinih pokrajinah. Zavod izvršuje vse potrebne preiskave brezplačno.

Razprava »Trgovina z medom ter obramba našega domačega medu« je bila tudi zanimiva. Priznalo se je težko stanje te trgovine, v katero nas je potisnila konkurenca uvoženega medu. Vzroki so po mnenju predavatelja sledeči: 1. Povečan uvoz tujega medu; 2. pomanjkanje dobre ekonomične organizacije med čebelarji; 3. nerazumevanje vpogleda v tržovske razmere na čebelarstvu, t. j. pri prodaji čebel, medu, voska itd. Zveza je v tem pogledu mnogo napravila z uvedbo medenih dnevnov, ki so se dobro obnesli v nekaterih pokrajinah ter dovedli čebelarje v direkten stik s konzumenti.

Statistika o uvozu in izvozu medu v našo državo. Italija je l. 1928 izvozila 242 q, leta 1932 pa samo še 71 q. Uvozila pa ga je leta 1928 1075 q, a leta 1932 že 6891 q. V prvih treh mesecih leta 1933 je bilo uvoženega že 3970 q, torej več kot polovica lanskega uvoza.

Carina na med znaša 110 Lir (440 Din za 100 kg), na rumunski med pa radi posebnega tržovskega dogovora 73.40 Lir (circa 250 Din).

Zveza je pri ministrstvu zahtevala »zmeren povišek« carine na uvožen med, da bi s tem zaščitili domače čebelarstvo. Druge države so v zadnjem času povišale carino in sicer: Švica na 445 Lir (1780 Din), Avstrija 388 Lir (1552 dinarjev), Norveška 370 Lir (1480 Din), Nemčija 319 Lir (1276 Din), Holandska 307 Lir (1228 Din), Češkoslovaška 290 Lir (1160 Din). V Franciji znaša zaščitna carina 100 frankov za 100 kg uvoženega medu. Teža mora prodajalec označiti kot »inozemski« med. Precej krivo je, da pri nas zakon niti ne omenja trgovine z medom.

Kongres je tudi razpravljal o prevozu čebel na pašo, oziroma o tako zvanem premičnem čebelarstvu. Prevažanje čebel v Italiji ni v navadi. Na prvem mestu med prevaževalci so »tujerodci«. V Italiji čebele prevažajo samo v 12 pokrajinah. Od teh zavzemajo prvo mesto Gorica (Julijska krajina), potem Ravena (Emilija), Siracusa (Sicilija), Ragusa (Sicilija). Za temi pa pridejo na vrsto Trst (Reka), Forli in Cagliari. V teh 7 pokrajinah prevažajo, a v ostalih 5 le deloma. V ostalih 80 pokrajinah Italije, pa ne. Ugotovilo se je, da italijanski zakon, kar se tiče prevoza na pašo, ni jassen, oziroma da je pomanjkljiv toliko, da ga ni mogoče uporabljati. Zahtevala se je poprava zakona o prevozu na pašo. Kakor sem slišal, so razmere na pasiščih, posebno kjer je

italijansko čebelarstvo najbolj razširjeno. t. j. v pokrajinah Pesaro, Forlì, Ravenna in Ancona, vse prej kot zgledno. Boj, ki se je vršil v Sloveniji, oziroma na Spodnjem Štajerskem za ajdova pasišča, je bil primeroma malenkosten. Do hudih izbruhov je pa prišlo, ko je kongres o prevozu na pašo razpravljal. Predsednik je moral odvzeti besedo vsem ter prekiniti zborovanje. Debate in prerekanja so se nadaljevala še na cesti.

Kongres je tudi pretresal obdavčenje čebelarstva. V italijanskem zakonu ni o tem nič jasnega. Dogaja se, da davčni izvršilni organi meni nič tebi nič »privijajo« čebelarja. Tako se je neki delegat iz Catanzara (Calabrija) pritožil, da so tam nekega čebelarja obdavčili s 100 lirami letno na panj.

Enaki primeri so se dogodili tudi drugod. Zagotovilo se je, da se bo to preiskalo ter naj čebelarji enake primere takoj sporoče Zvezi, ki bo to takoj uredila.

Stanje bolezni odraslih čebel, ki so jih ugotovili v Italiji, je sledeče (vzeto proporcionalno): 27% črne bolezni, 4% griže, 32,4% majske bolezni, 60% nosematose. Zavod v Bolonji se trudi, da bi dognal povsem natančno stanje bolezni ter bi potem na podlagi tega napravil primerne ukrepe zaradi njih pobijanja. Ugotovilo se je, da čebelarji bolezni prikrivajo.

Bolezni čebelne zalege (gnilobe in kuže zalege) ni posebno mnogo. Opažajo se večina po srednji Italiji.

Ob koncu omenjam, da je bila čebelna letina v Italiji, posebno v pokrajinah ob Jadranskem morju, naravnost izvrstna. Čebelarji iz pokrajine Pesaro, Ankona in Ravenna so mi pravili, da so pridelali na esparseti, ki jo sejejo tam v velikih množinah, po 40 do 50 kg na panj. Pritoževali so se pa, da je te paše vedno manj, ker so esparseto začeli kositi ko začne cvesti. Strokovnjaki namreč trdijo, da v tem času vsebuje največ redilnih snovi. Prej so jo kosili, ko je že cvetje odpadlo. Kosijo jo večkrat na leto. Med esparsete se kaj hitro strdi, a je lepe svetle barve.

Ob zaključku se je z glasovanjem določilo mesto prihodnjega kongresa. Delegati so se odločili za Bolzano na Tirolskem, kjer se je lani v septembru vršil IV. kongres. Po pravilih bi moral biti prihodnji italijanski kongres šele letos, a se je radi mednarodnega Čebelarškega kongresa, ki bo zboroval leta 1935 v Madridu, vršil eno leto prej. Kongresa se je udeležilo okrog 90 čebelarjev iz raznih pokrajin.¹

Naši novi čebelarški strokovnjaki

Josip Verbič

Odbor čebelarškega društva že dalj časa čuti, da manjka čebelarjev s primerno predizobrazbo, ki bi kot čebelarški učitelji in predavatelji z besedo in praktičnim udejstvovanjem širili napredno in vzorno čebelarstvo. Spoznal je tudi, da bi si mnogi čebelarji kot čebelarški mojstri s praktičnim znanjem in izvežbanostjo lahko zagotovili svoj življenjski obstoj v lastnem ali tujem čebelarškem podjetju. Končno je smatral za potrebno, da ustreže pravilniku ministrstva za kmetijstvo z dne 10. dec. 1934., ki se nanaša na odvrčanje in zatiranje nalezljivih čebelnih bolezni in da usposobi za ta posel vsaj nekaj čebelarjev kot **b o l e z e n s k e i z v e d e n c e**.

Da zadosti omenjenim potrebam in željam, je društvo priredilo sledeče tečaje. Prvi je bil od 13. do vključno 18. maja, na katerem je predaval g. prof. Verbič o življenju čebel in o ustroju njihovega telesa, g. župnik H. Pernel o oskrbovanju čebel, g. vet. svetnik dr. L. Hribar o boleznih odraslih čebel in g. dr. L. Kocjan o boleznih čebelne zalege.

Prvi del tečaja je bil v zbornici Kmetijske družbe, drugi pri čebelnjaku ravnatelja Arka, ostali pa v prostorih drž. vet. bakt. zavoda v Ljubljani. Tečaj je bil skupen za čebelarške učitelje, mojstre in bolezenske izvedence. Udeležilo se ga je 24 čebelarjev in 3 čebelarice.

Drugi, nadaljevalni tečaj se je vršil od 8. do vključno 11. julija in je bil le za čebelarške učitelje in mojstre. Predavala in potrebne vaje sta vodila pri svojih čebelnjakih g. prof. Verbič o vzreji plemenskih živali (matic) in g. A. Bukovec o čebelni paši, pridobivanju, razpečavanju, uporabi in kontroli medu, o pridobivanju in uporabi voska ter o trgovini s čebelami, organizaciji čebelarjev, zgodovini čebelarstva in čebelarškemu pravu.

Tečajema so sledili izpiti. Teoretični in praktični za čebel. učitelje in mojstre so bili dne 12. in 13. julija. Pri teh so bodoči čebelarški učitelji tudi dokazali, da znajo o določenih jim snovi poljudno predavati.

Izpitna komisija, obstoječa iz predavateljev, je pripoznala usposobljenost za **čebelarške učitelje** sledečim gg.:

Džuri Ivanu, učit. v Radvanju pri Mariboru, Liliji Vekoslavu, upok. učit. v Novem mestu, Martelancu Vl., učitelju v Črnomlju, Guni Francu, zasebniku v

¹ Dopisa nismo mogli prej objaviti. Ur.

Zagorju in Knaflju Ivanu, župniku v Lešah.

Naslov čebelarkega mojstra sta si pridobila gdč. Virovišek Minka iz Rimskih toplic in g. Zupančič Lojze iz Lokovnice.

Čebelarški bolezenski izvedenci, ki so se v maju udeležili tečaja, so imeli praktični in teoretični izpit 15. julija. K izpitom so se priglasili in ga naredili z dobrim uspehom gg.:

Černejšek Jože, posestnik iz Loviča pri Slov. Bistrici, Kajnc Franc, posestnik iz Budina, Komel Franc, urad. sl. iz Ptu-

njihovim lastnikom marsikatero bridkost. Prav po pravici jo zato opevajo čebelarji čisto kot svoj zadnji, edini up, ji pridevujejo vse mogoče častne naslove in vedo o njej sploh mnogo dobrega in lepega povedati. Česa vsega v preteklih desetletjih in stoletjih ni zmogla ajda! Satovje v panju se je vdajalo pod sladkim bremenom in škatle so bile zalite do zadnjega kotička. Kaj so hotele čebele drugega, nego da so kar čez noč hitro nadihale mladega satja pod panjevo brado; tako je bilo spet prostora vsaj za nekaj časa. In roj je dal v ajdi prvca in družca, nakar je v

Udeleženci tečaja na Drž. vet. bakt. zavodu

ja, Kness Miha, orož. iz Vel. Nedelje, Lenarčič Franc, žel. urad. v p. iz Ptuja, Pihlar Ivan, posestnik. sin iz Ljutomera, Rudolf Karol, posest. sin iz Kamenščaka, Šimonka Aleks., sod. zvan. iz Dol. Lendave, Škrinjar Josip, posest. iz Tuškega vrha (Zavrč) in Wallner Leopold, sod. urad. iz Ptuja.

Čebelarji, ki so se udeležili tečajev, a iz raznih vzrokov niso prišli k izpitu bodo izprašani v jesenskem roku.

Pismo začetniku

Za avgust

Dragi prijatelj!

Pisal si mi, da te spomladanska paša ni zadovoljila, in da se že ajde veseliš. Imaš prav: ajda je obvarovala že nekatero čebelno družinico gotovega pogina in tako prihranila

kratkem zletel še vnuk in je tudi ta dobro opravil... Vse to pa zato, ker je bilo za vse vsega dosti.

Meni, dragi Tone, pa se vkljub tem lepim storijam o ajdi vendarle milo stori, ko vidim ajdovo zrno v zemljo položeno. Res, da hrani v sebi za nas čebelarje kal novega upanja, žalostna resnica je pa tudi, da so s tem zrnem čisto pokopane vse naše dosedanje pobožne, a neizpolnjene želje, ki smo jih tiho nosili v svojih srcih skozi vse dni cvetoče pomladi, od prvega čebelnega izleta do neizprosne košnje, od prvega roja do neugnanega naliva, ki je morda oplaknil kostanj in odrezal poslednjo pašo.

Pa še tole premišlujem: Ajdo sejejo v naših krajih sicer v času najhujše vročine, toda vsak blagodejni dežek, ki naj bi krepil njeno rast, je združen s hladnim vetrom; diš jeseni veje iz njega. Čebele in čebelarji ga dobro občutimo. Čebele se umaknejo v no-

tranjščino panja, obenem pa brezobzirno navale na peščico preostalih trotoev, ki se plaho stiskajo v kot panja. Čebelarju taki prizori niso nič novega, saj jih lahko opazuje leto za letom, a misel na bližajočo se jesen, ko se bo moral — četudi ne za vedno — ločiti od svojih ljubljensk, mu vedno znova stisne srce.

*

Pa je vseeno tudi lepo in veselo v avgustu. Tujcu, ki bo romal te dni po naši Sloveniji, ne bo dolgčas, tudi ponoči ne. Na Gorenjskem in Dolenjskem, na Štajerskem in v Prekmurju, na cestah in prelazih, povsod bodo lahko gledale njegove oči živahno vrvenje. Srečaval boš karavane težko natovorjenih voz in avtomobilov, ki se zgubljajo za njim v temno noč. Kaj naj to pomeni?

Tudi domačini ne morejo razumeti. Vsa vas je že utonila v nočno tišino. Kar pridrdra težek avto, se ustavi ob sadovnjaku na zavrtih in glasno zatrobi. Na mah je pokonci vsa Boštjanova hiša. Začne se tekanje po hiši, čuje se ropot, ki ga od časa do časa prereže kratka beseda, nato hitri koraki okoli voglov, težko sopihanje in zabijanje s kladivom; votli udarci se razlegajo po dolini. Pa ne traja dolgo, vse skupaj morda niti ne eno uro, ko spet zabrni motor svojo pesem, ki kakor glas turobne sirene pošastno zavije v sen dremajočih hišic. »Bog in svetí križ božji!«, se v hipu zavihti na visoko naložene tovore dvoje temnih postav: oče in sin. — »Lahko noč, mati!« — »Srečno rajžo...!« se še izvije iz grla ženici, ki stoji na pragu; drugega nič. —

Vsako leto se orosi Boštjanovki oko, ko peljejo čebele od doma; tudi letos se ji je utrnila težka solza v kropileček z blagoslovljeno vodo, s katero je bila ravnokar poskropila naložene panje. »Uboğa žival! Koliko mora prestatí, da pribori košček kruha zase in — če Bog dá — še enega za uboğega bajtarja.«

Boštjanovka sama ne čebelari, kakor sicer to dela toliko slovenskih žen in deklet. To prepušča svojemu možu in sinu, ki sta čebelarja z dušo in telesom. Toda to, kar ljubita njen mož in njen edini sin, je vzljubila tudi ona z vso žensko dušo. — Nocojšnjo noč ne bo več legla k počitku; molila bo, da izprosi božjega blagoslova pridnim čebelicam in srečno pot sinu in možu. Saj ne bi mogla zatisniti očesa, dokler se onadva ne vrmeta. Da bi jih le ne doletela nesreča kot lani...! — Toliko bi jima bila imela uboğa žena še naročiti, ali motor se je že divje rjoveč vzel preko klanca nad vasjo in se v luninem svitu trudoma pomikal navzgor po serpentinah hribovitega pobočja.

»Čudno,« se je obrnil na postelji sosed Martin, ki ga je prebudil nočni ropot in se mu zdaj ni hotel vrniti spanec, »ponoči pridejo, ponoči odidejo«. — »Kakor rokovernjači,« se je zamislila skrbna njegova žena Liza, ki je tudi ob spanje prišla tisto noč. »Nič prida ne bo, boš videl Tine. Sem prav radovedna kaj je bilo.« — In res je stal naslednje jutro Boštjanov čebelnjak prazen in gol kakor opustošena njiva ter žalostno in nemo strmél pred se. Njegove čebele pa ne tako. Veselo in poskočno so rajale nad dehtečimi njivami mengeških poljan in se kopale v žarkih jutranjega sonca, uživajoč sladko opojnost ajdovih pašnikov.

*

Vidiš, ljubi moj Tone, to je poezija zvezdnatih avgustovih noči in tako se godi tam, kjer imajo ljudje res radi čebele. Zapisal sem ti pa to zato, ker sem že sam večkrat kaj takega ali podobnega videl in se mi je zdelo tako lepo, da zdaj kar pozabiti ne morem. Sem imel pa tudi ravno čas, da sem ti lahko spregovoril o teh rečeh, ker ti to pot v pismu ne bom dajal dosti navodil, kako streči čebelam v tem mesecu.

Vsi so namreč takih misli, da je najbolj prav, v tem času čebele kolikor mogoče pri miru pustiti. To pa zaradi ropanja, ki je ena najhujših nadlog za čebelarja in ki se ravno ob ajdovem cvetu najhujše razpase. Če je takrat oblačno ali deževno vreme, za to ni toliko priložnosti, če pa pritísne tiste dni vročina ali suša, imaš pa kaj kmalu cel Babilon. Dve lastnosti sta, ki sta značilni za ajdovo pašo in zelo pospešujeta ropanje: močan duh okoli čebelnjaka in pa to, da se paša vsako popoldne odtrga. Ajda medí navadno samo dopoldne. (Izjema so le soparní, oblačni dnevi).

Naravno je torej, da bodo vsako popoldne stikale čebele okoli ulnjakov. Zato je treba, da čebelarji previdno pripirajo žrela in jih imajo vedno v evidenci. Ves čas ajdove paše imej zapahe pripravljene pri žrelih, da si lahko takoj pomagaš. Načelo bodi: žrela naj bodo vedno nekoliko zožena, vendar ne toliko, da bi ovirala normalni promet. Pomni, da povzročajo preutesnjena žrela često mnogo nepotrebne zmede in gneče na bradah, kar ima tudi za posledico medsebojno spopadanje čebel. Čim pa opaziš, da se je pri kakem panju pojavilo ropanje, mu zoži žrelo takoj na dve čebeli in opazuj. Če le ne bo boljše, ti ostane še eno: da namreč žrelo prizadetega panja popolnoma zapreš in mu zadaj odpreš ves dušnik, da mu ne zmanjka zraka; zakaj vrvenje na mreži okenca ob ropanju ni nič manjše kot ob rojenju.

Tudi ni napačno, kakor ravnaajo nekateri čebelarji, ki si dajo nepoliko več opravka s tem poslom, ko vsak dan opoldne vsa žrela pripro, a jih zvečer spet odpro, da ima žival drugo jutro prost izlet v pašo. Seveda, če je to res potrebno, sicer lahko postane tako delo zgolj igračkanje, ki ti ga pa nikakor ne bi svetoval. Vsako tvoje delo naj rodi resnična potreba, ne pa začetniška prenapetost.

Res važno pa je, da panje med ajdo kolikor mogoče malo odpiraš. Ni samo to, da se s tem razliva zapeljivi vonj ajdovca po čebelnjaku, temveč je s tem dana možnost, da se ob odprtem panju, ali celo razstavljenem satju prikrade v čebelje gnezdo ta ali ona ropnica, ki se dozda pri zastraženem žrelu ni mogla vriniti. Če kod, pa velja gotovo tukaj, da povzroči majhna iskra velik požar. — Slabičem in prašilčkom posvečaj posebno pažnjo, ker so ti ogroženi v največji meri. Saj menda nimaš celo kakih brezmatičnikov, ki tako rekoč kar na stežaj odpirajo roparjem vrata v čebelnjak. Žal pri nas res niso redki čebelarji, ki jim šele ropanje pove, kateri panji imajo matico in kateri ne. —

Tudi o prevažanju v pašo bi ti še katero rekel, a vem, da imaš kot začetnik še premajhno število panjev in bi se ti prevažanje ne izplačalo. Pač pa bo gotovo kdo drugi od vaše podružnice prevažal in ti bi se mu utegnil pridružiti s svojimi žnideršiči. Za ta primer te opozorim samo na sledeče:

Okenca zastavi z žebliji, ne glede na to kakšne zapore imajo. Tega dela pa ne odlašaj na zadnje minute pred nakladanjem. Čemu bi neposredno pred vožnjo še z zabijanjem žebeljev razburjal žival! Preden pričneš s premikanjem panjev, jim nikakor ne pozabi obrizgati z razpršilom skozi mrežo okenca zadosti vode. Zapahe pri žrelih dobro pritrdi, da se ti ne bodo premikali. Najboljše je tako kot je bilo popisano in narisano v enem letošnjih »Čebelarjev«. Tak zapah bi jaz priporočal tudi v zaprto verando, to pa zato, ker se med vožnjo natrpa v verando mnogo čebel, ki se ti usujejo na tla, ko verando zopet odpreš.

Za september

Prijatelj Tone! — September je tu. Otava je pokošena. Rožnobela ajdova polja rjave, a drobno, od čebel opraseno cvetje zadeluje zрно. Pride št. Iljevo — čebele postajajo od dne do dne bolj stikljive, pride Mali Šmaren — ajdova paša je izčrpana. Nato še kvaterni teden, ko dozori vsak sad na drevju; kakor na povelje se je njega dni pričelo v tem času

s podiranjem, trganjem in s tem združenim mesarskim žveplanjem.

Misliti bo treba na pripravo čebel za zimo. Previdni čebelarji s tem pravilom nikoli ne prično takoj, ko odcvete ajda, temveč vedno počakajo toliko časa, da se žival popolnoma unese. Prav dobro stori v tem pogledu nekoliko deževja, ki opere ozračje in povzame iz njega dražec vonj ajdovca. Vendar te svarim, da s preskrbo čebel za zimo nikoli ne odlašaj predolgo, ker ne veš kakšna bo jesen. Lahko te prehití hladno vreme, čebele pa medtem po svoje uredi zimsko gnezdo in se strnejo v gručo. Kadarkoli boš potem skušal posegati med nje, vedno si boš moral priznati, da prihajaš prepozno, in da si jim nadležen; težko ti bo delo, ko boš gledal, kako ti kar v kepah padajo raz satja na tla, odkoder pa se zaradi hladu ne bodo mogle vzdigniti in jih bo treba pobirati. Kakšno mučno delo! Zato boš rajši gledal, da opraviš vse do konca septembra ali vsaj do srede oktobra.

Katere panje boš obdržal čez zimo, za to si se odločil že na podlagi poletnega pregleda. Zdaj bo treba ugotoviti samo še to, če imajo zadostno zalogo. Znano ti je, da mora imeti žnideršič za nemoteno prezimovanje najmanj 10 kg medu, dočim kranjčiču zadostuje 6 do 8 kg. Kako je torej s tvojimi plemenjaki?

Na dva načina ocenjujemo medeno zalogo: na oko, ali pa s pomočjo tehtnice. Oba načina sta po mojem mnenju enako dobra, dasi ni nobeden od njih popolnoma zanesljiv. Niso namreč redki primeri, ko se tudi izkušen čebelar na obnožini ali starem satu pošteno ureže, pred čemer ga ne obvaruje najpravičnejša tehtnica. Sicer pa itak ne gre tako za las; ravnaj vedno tako, kot je bolj varno: da bodo imele čebele prej preveč nego premalo.

Pod pojmom »ocenjevanje na oko« si mislimo približno takole ravnanje: panjevo plodišče prelišaš. Sat za satom jemlješ ven, pogledaš v koliko je zanesen z medom, ga potehtavaš v roki, presodiš tako težo njegove vsebine in ga sproti vrneš v panj. Pri tem te vodita tvoje oko in občutek v roki, ki si ga boš sčasoma tako izuril, da te zlepa ne bo uneslo. Šlo ti bo gladko izpod rok in oceniti sat ti bo delo enega trenutka; marsikateri sat boš potegnil iz panja le napol, pa boš že vedel, pri čem si. Važno pri tem pa je, da znaš slediti, kako teža posameznih satov proti sredini gnezda pojema. (Ravno obratno kot poleti v medišču, kjer so ravno srednji sati navadno najtežji!). Tudi je koristno, če spočetka večkrat postaviš kak sat na tehtnico, ter se tako nekoliko kontroliraš, dokler nisi popolnoma zanesljiv.

Ugotavljanje zaloge »na oko« je za čebelarje, ki nimajo tehtnic, neizogibno potrebno in je pri panjih s premičnim satjem lahko izvedljivo. Težje pa je to pri kranjičih, kjer ti oko ničesar ne pove, ter si navezan izključno le na občutek v roki. V takih primerih bi bilo nespametno zametavati tehtnico, če jo imaš. Panj kar lepo položi nanjo in ga stehtaj, odštej od tega težo praznega panja, satja (1 do 2 kg), suhih čebel (1 kg), obnožja (1 kg), in morebitne zalege (pol kg): kar ostane je medena zaloge. — Pri tehtanju žnideršičev postavimo na tehtnico kozico, ki nanjo zložimo vse čebelje gnezdo. Razume se, da tu poleg prej navedenih odbitkov odštejemo od kosmate teže tudi težo kozice; v račun vzemi tudi satnike.

Tako torej bi bila zaloge določena, kar si točno zabeleži na tablico na vratcih. Če je zaloge znatno prevelika (več kot 12 kg), presežek lahko odvezamo, če pa je premajhna, bo treba misliti na dopolnitev. V ta namen pogledamo najprej v medišče istega panja. Zelo ugodno je, če najdemo tam vsaj nekaj težkih, izdatnih satov; saj često zadostuje, da enega ali dva s čebelami vred zamenjaš z lažjimi v plodišču, in stvar je gotova. Pri tem pazi, da pri zamenjavanju ne boš posegel preveč v sredino gnezda. Le, če je kak panj zelo zaležen, včasih ne kaže drugega, kot da preneseš v medišče tudi nekaj zalege, ter na ta način dobiš spodaj prostor za med.

Kadar v medišču istega panja ne najdeš zaželenih satov, smeš poseči v medišče kakšnega drugega panja; glej samo, da ga ne boš oskubil preveč v živo! To pa menda itak veš, da je treba pri takem zamenjavanju iz panja v panj vse čebele omesti raz satje, tako da ostane vsaka čebela v svojem panju. — Opozorjam te, da si s takim zamenjavanjem nikakor ne daj preveč opravka, če nimaš na razpolago res težkih satov (1 do 2 kg). Zamenjavati lahke sate s še lažjimi, bi se reklo vodo z rešetom zajemati. Tu ti preostaja le še ena uspešna pot: da namreč dopolniš zimsko zalogo s krmljenjem.

Letos, upam, da s krmljenjem menda vendar ne bomo imeli toliko posla kot preteklo leto. Če pa boš vendar kaj pital, se drži v glavnem tistih navodil, ki sem ti jih dal že spomladi, ko sem govoril o zasilnem pitanju. — S pitanjem začni šele potem, ko si čebelam gnezda že končnoveljavno uredil. Pri tem počakaj primerno hladnega ali deževnega vremena, da ne vzbudiš ropanja. Panjem, ki jih nameravaš krmiti, moraš prej odstraniti satje iz medišč. Čebele sicer na zimo res naagonsko znosijo zalogo kolikor mogoče v bližino gnezda,

vendar pa se neredko zgodi tudi to, da jo — lepo ali grdo — znosijo v medišče, sebi v škodo, čebelarju v jezo.

Če pitaš s sladkorjem, ga mešaj v razmerju 1 : 0,8. — Tudi med je treba za pitanje nekoliko razredčiti, da ga čebele lažje vzamejo. Vode mu primešaj toliko, da se ne bo vlekel, ker se sicer čebele kar lepijo v njem. Doli-vanje vode uravnavamo po gostoti medu. — Še to: zadnje čase večkrat slišimo, da je gozdni med (mana) uporaben za prezimljanje, če ga le dovolj razredčimo z vodo in takega pokladamo; da se neki potlej zastran tega ni bati nobene griže. Bi še midva poskusila; meni se namreč ne zdi ta misel neumna.* — Pokladaj vedno gorko raztopino, kar velja še posebno za hladno vreme. Glej, da opraviš vse to čimprej! Prepočasno pitanje v malih porcijah draži matico v zaleganje, kar ima za posledico nemirno prezimovanje. Vse, kar si dodal, si zapiši, pri tem pa nikar vode zraven ne šteje, saj veš, da voda še za čevelj ni kaj prida.

Morda boš pa zdaj v jeseni tudi še kaj točil. Srečo dobro! Tega dela se loti potem, ko si s pregledovanjem popolnoma končal, vendar pa prej, preden začneš krmiti. Izpraznjene satja nikar ne nastavlja čebelam na prostem, pa tudi to bi ne bilo prav, če bi še vse mastno že sedaj spravil v omaro. Saj se ti vse prijemlje, in večče bi ga načele še pred zimo. Vrni ga lepo v medišča tistih panjev, katerih ne nameravaš pitati; čebele ga bodo dobro osušile in popravile.

Lahkih, skoro praznih satov, ni vredno točiti. Če pa je to slučajno staro satje, ki bi ga rad še to zimo pokuhal v vosek, bi bilo pa le treba spraviti iz njega ves med. Nekateri čebelarji ga v ta namen zložijo, narobe poveznjeno, v medišča in čebele včasih kaj kmalu preneso med iz njega v plodišče. Vedno pa ne tako rade. V takih primerih boš imel več uspeha, če odstraniš iz panja okenci in postaviš tak sat pokoncu v prazen prostor zadaj v panju, za prst umaknjenega od ostalih satov v plodišču. Žival bo takoj opazila, da med v tem osamljenem satu prav res ni na pravem mestu in bo ukrenila vse potrebno.

Ropanja se ogiblji, kot sem ti to opisal v zadnjem pismu. Svojo ljubo Micko opozori, naj ne zida z medom kar po vseh kljukah, kolikor jih imaš v hiši. Tudi ni prav, če ti sam v svojem začetniškem navdušenju vaški mladini kar tik pred čebelnjakom strd na kruh mažeš, kakor tisti očanec, ki smo ga imeli pred leti tako idilično naslikanega na platni-

* Ko ga bodo čebele znosile v satje, bo ravno tako gost kakor prej. — Op. ured.

cah »Slovenskega Čebelarja«. Njegova radodarnost je sicer vzgledna, pristno čebelarska poteza, ki bi bila pa za čebele zdaj po končani ajdovi paši vendarle malo preveč izizvalna.

Ker si še začetnik, te tudi opozorim, da ta mesec nikar ne odevaj čebel, ker je še pre zgodaj. Ti bom že še pisal, kdaj da bo čas zato.

Zdaj te pa lepo pozdravljam, tebe in vso tvojo sosesko.

Tvoj prijatelj

France.

V Podgorju, 1. septembra 1935.

Opazovalne postaje

Julij Mayer — Dob pri Domžalah

Zakot: Edini medeni vir je bil ta mesec do moči kostanj. Izneverila se nam je pa lipa. Rojenje je končalo; matice so se oprasile večinoma srečno, le okrog 10 odstotkov se jih je izgubilo na prahi. Prestavljal sem šele začetkom meseca, a žalibog zastoj; donosa posebnega ni bilo. Čebele so zgodaj, t. j., takoj, ko so se oprasile matice, odgnale trote. Vzrok je tudi slaba paša. Nesramna suša nam bo vzela tudi pašo na otavi. Edina nada je ajda.

28. t. m. sem opazil proti poldnevu kako čebele padajo iz panjev, isto tako tudi čebele iz paše namenjene v panje, in krilijo s krili, pa se ne morejo vzdigniti. Trava je bila polna čebel. Že onemogle so se zbirale v gručo po 10 do 20 in čakale usode. Bal sem se, da je bolezen in nabral 20 čebel v škatlico, da jih pošljem bakteriološkemu zavodu radi ugotovitve bolezni. Čebelice v škatlici sem čez precej časa v sobi odprl in lezle so mi po rokah ter se po trudapolnem gibanju z zadkom po vrsti dvigale v zrak, ne da bi zopet padle. Zaganjale so se v zaprto okno, dokler ga nisem odprl, da so zletele. Pred čebelnjakom pa se je ponavljalo isto kakor prej — vse polno čebel po travi. Proti večeru, ko se je zrak nekoliko ohladil, so se pričele čebele dvigati in prašiti pred panji. Vzdigovale so se dolgo in težko, kakor avijoni in končno pristale na bradah. Za vzrok brezletnosti ne vem. Strl sem nekoliko čebel, pa je bilo v njih malo nektarja, mogoče je bil vzrok huda vročina? Na soncu je kazal termometer 50° C, v senci pa 35° C. Mogoče kdo to v Čebelarju pojasni?*

Leskovec-Krško: Mesec je prinesel razočaranje, kar je bilo povsem pričakovati z ozidrom na pozebo akacije. Začetkom meseca so

se pojavljali drugi roji iz kranjičev, od A.-2. panjev pa so le redki rojili kljub temu, da so bile družine na višku razvoja.

Le redki čebelarji so koncem meseca odvezemali med, in to od 1 kg do največ 5.5 kg na panj.

Cezanjenci: Tudi spomladanska paša pri nas ni dala tega, kar bi mi čebelarji hoteli. Slana je uničila robinijo, da ni skoraj nič cvetela, ravno tako pa tudi druge travniške cvetice.

Sedaj smo suhi do jesenske paše na ajdi, ako nas tudi ta ne bo pustila na cedilu, kakor navadno. Tudi drugi čebelarji se pritožujejo.

Barje: Splošno slabo stanje kot vsepovsod. Donosa nič. Rojev v splošnem ni, zelo pa panji prelagajo. Zanimiv primer sem ugotovil pri svojem panju št. 19. Pri pregledovanju sem naletel na enem satu na dve matici, ena večja, druga manjša. Srečali sta se, segli v »nogo« in šli spet na delo. Čez dva dni isto; zato sem djal eno v medišče. V ajdovi paši boljše obdržim.

Kotiček za radovedneže

1. V nekem panju so čebele izmetale obnožino iz približno 15 celic. Ne vem si razlage; ali so potrebovale prostora, al pa je to bila stara obnožina? (B. D. — L.)

Čebele obnožine nikdar ne izmečejo, da bi s tem napravile prostor! O tem se najlepše prepričamo junija meseca, ko najdemo v močnih panjih posamezne sate docela zaležene, vmes sem in tja prazne celice, ki stoje v nekakem krožnem redu. V njih je bila ob času zaleganja obnožina, zato se jih je matica izognila. Pozneje so čebele obnožino porabile za prehrano zalege, a celice so ostale prazne.

Izmečejo pa nerabno in pokvarjeno obnožino. V prvih pomladanskih mesecih se v vlažni panjevi toplini kaj ugodno razvijajo razne plesni. Neka posebna **plesen** (*pericystis alvei* B.) se izredno naglo razvija na nepokruti obnožini, ki je čebele ne zasedajo. Tanke nitke preprežejo stlačeno obnožino v celici. Zaradi tega postane trda in nerabna. Po daljšem času je površina takih celic prevlečena s tanko plastjo bele plesni. Tako obnožino izmečejo čebele in morajo pri tem mnogokrat razdirati in razgrizti tudi sosedne celice. Na ta razgrizena mesta navadno pozneje stavijo trotovinu in zato najdemo pogostokrat sredi stranskih satov nekoliko trotjih celic.

2. Večkrat dobim v panju za okencem malo živalico, hroščka z dolgimi kleščami kakor rak. Ali ne škoduje čebelam? (M. T. — J.)

Žuželka, ki jo imate v mislih, se imenuje **knjižni ščipalec** (*chelifer cancroides*). Tiste

* Op. ur. Glej tudi tozadevno beležko med »Drobižem«.

Vsi ti panji so A.-Ž. sestava. — Gornja številka se nanaša na mesec junij, spodnja na julij.

175

klešče ali škarje so prav za prav pretvorjene čeljusti, da z njimi prijema hrano in jo nosi v usta. Čebelam je povsem neškodljiv in jih niti ne moti. Živi se od raznih ušic, pršic in druge male golazni. Včasih se oprime muhe ali čebele, ki ga prenese drugam.

3. Nepokrit med je letos močno kristaliziral. V celicah je mnogo belih zrn. Tudi drugi okoliški čebelarji tožijo o tem nnavadnem pojavu. Kaj je temu vzrok? (S. A. — K.)

Naglejše in močnejše kristaliziranje nekaterih vrst medu ni toliko odvisno od množine vode v medu, nego od množine invertnega sladku (levuloze). Čim več je tega sladku v medu (pomladni in cvetlični med), tem lepše se zdi tekoč in tem drobneje kristalizira. Gostotekoči gozdni in poletni med pa ima malo invertnega sladku, tem več pa dekstrina in trsnega sladku. Zato tak med počasi teče, se počasi strja in tvori navadno debelejša zrna. Sicer pa niti med nabran z istih rastlin ni vedno enak, posebno če je nabran ob različnem času in izpremenjenih prilikah!

V naravni toplini gnezda (nekako $+35^{\circ}\text{C}$) postane vsak strjen med sam od sebe polagoma zopet tekoč. Kadar pa le izmečejo čebele preveč medenih zrn iz satja, jim z lahkoto pomagamo. Dajmo jim naenkrat 1 l razredčenega medu ali sladkorja 1 : 1. Zaradi zvišane topline v panju in pa z delno pomočjo vode v klaji bodo strjena zrnca postala kmalu tekoč med.

Dopis

Iz Suhe Krajine. Ni nas sicer bilo mnogo v našem letniku — pa še za tiste ne vem, ali ima kdo čebele ali ne. O, ubogi g. profesor Verbič, koliko se je trudil in kolikokrat nas je navduševal za to lepo panogo gospodarstva. Navdušeno, s srcem in dušo nas je vodil iz šole v čebelnjak, nam razkazoval in učil ljubiti to ljubko živalico. Zame so bile te ure — ure veselja. Verno sem poslušal in opazoval, ne meneč se za šumenje in brenčanje okoli glave. Čemu tudi, saj še v šolo nisem hodil, ko me je že radovednost gnala v očetov čebelnjak. Odprl sem kranjiča, ki se je vprav pripravljala na roj. Joj, da bi videli kakšen in kako sem pritekel k sosedovi materi, dobri ženici, da me je počesala in namočila s kisom. Takrat sem postal »imun«. Zato se jih tudi pozneje nisem bal, kar je g. prof. Verbič kaj kmalu spoznal. Ne vem, ali se gospod še spominja, da smo bili nekoč v njegovem čebelnjaku, jaz se prav dobro. Bil je čas prestavljanja. G. prof. odpre močen A. Ž. panj in nas pri tem opozarja, naj bomo mirni, kakor je on. Dva sata sta brez nesreče priromala na

kozico. Takrat pa je tudi minila čebelja potrpežljivost, kar je prvi občutil g. prof. sam. Čimbolj so ga pikale, tem bolj nas je miril. Ko so ga začele pikati tudi po obrazu, mi je izročil razdražen sat nekoč: »Držite, dobro držite, ne spustite! Denite nazaj! Na, denite nazaj!« Ker me je mikalo videti vse, kar je v panju, ga nisem poslušal in delal naprej. Takrat sem dobil tiho in nemo priznanje. Od takrat dalje sva bila prijatelja. Pri meni niso padle njegove besede v vodo. Čim sem prišel v ta od sveta zapuščen kraj, sem takoj začel čebelariti.

Pa li veste, kje je »Suha Krajina«? Prava, pristna, suha? Kako bi tudi vedeli, ker je od sveta toliko oddaljena. Pa smo vendar imenitni, ker imamo toliko železniških postaj. Pomislite, kar šest! (Dobro polje, Stična, Kočevje, Ribnica, Straža, Trebnje in še katero, če hočete). Vsaka pa je oddaljena samo borih 30 km. Torej, tu je Suha Krajina. V središču na najvišjem hribu so pa — Hinje. Sem torej me je zanesla usoda, da »brihtam Kranjčane«!

Žalostna je Suha Krajina — žalostna. Svet je popolnoma kraški, same skale. Po vaseh prebivajo ljudje, ki je pri njih revščina vsakdanji gost. Ampak vole in prašiče, te pa znajo odebeliti! Pa jim tudi dajo! Rajši sami manj žgancev in krompirja pojedjo, samo da se gospoda lahko bolj masti. Včasih je že bilo, ko so pri enem paru zaslužili do 5000 Din ali pa še več. Danes pa dobe komaj svoj denar nazaj, delo in krmo pa itak ne računajo, ker ta sama zraste.

Če je že vse tako slabo, je za čebele seveda isto. Paša je samo cvetlična. Če je vreme ugodno, je že še, drugače pa pitaj! Največ medu da travniška kadulja (tu ji pravijo »sivka«). Kadar cvete, so travniki povsem modri; če je še lepo vreme, so polna tudi medišča. Med je priznано lep in okusen. Jeseni pa jih prepegljemo v bližnji Dobrnič (dober? — nič!), kjer je več ajde (pa malo medu).

V vsej Suhi Krajini je sedaj 50 A. Ž. panjev in 116 kranjičev. Ves okoliš meri 70 km². Prenaseljenosti se za enkrat še ni treba bati. Naš »velečebelar« je g. Skebe, ki prideluje, mimorede povedano, silno lep cvetlični med. Ta ima že kar 36 A. Ž. panjev. Vsi drugi pa čebelarijo v kranjičih. Vsako jesen pride medar, jih pokupi pod ceno (par 70 Din) in pridne kranjice vzamejo konec v zveplenem dimu.

Do umnega čebelarstva pa imamo še daleč! Ko sem si sam napravljala čebele, sem komaj dobil par kranjičev (jaz seveda mnogo dražje). Mislili so, da jih znam tako »panati«, da bodo potem njihove čebele vzele konec. Šele sedaj

vidijo, da te moči res nimam. Pregnati bo treba tudi strah pred A. Ž. panjem, ker danes vlada še veliko nezaupanje do njega. Krivo je neznanje, konservativnost, ljuta kriza ter visoka cena panja. Doma izdelanih panjev ne priporočam. Še tisto malo veselja, ki ga ima čebelar z velikim panjem, izgubi pri surovo zbitih »škatlah«. Ako pa je napravljen lepo in trdno, pa močna družina v njem, s takim pa si vesele še pridobi.

Tole sem Vam napisal, g. urednik, ker tariate o prazni torbi. Pa zamašite kako luknjico z dopisom. Pavle Japelj, Hinje.

Nekaj čebelarških spominov

Fr. Rojina — Šiška.

(Dalje.)

V zadnje moje »Spomine« je tiskarski škrt vtihotapil neko nezmislno tiskovno napako, katero je treba popraviti. Zapisal sem namreč, da sem že kot dvanajstleten fante spravil vsak roj v panj, pa najsí je sedel tako ali tako: visoko ali nizko, med vejami ali v gosti meji — mislil sem namreč na živo mejo — ali spaček je izpremenil mejo v »meglo«. Ljubljanska megla je sicer včasí res zelo gosta, toda ob času rojenja je navadno celo v Ljubljani ní, zato je moral, kdor ní šel gladko čez to napako, zmajevati z glavo, češ: ko je Rojina to pisal, je bil najbrže sam nekoliko omeđen. To pa ní res, zakaj kadar je Rojina pisal za »Čebelarja«, ní bil nikoli omeđen; še malo ne!

Nadaljujem s tem, kako smo na učiteljiščnem vrtu ogrebali prvi roj. Slučajno smo imeli tisti dan od desetih do enajstih kmetijstvo, in so drugi moji tovariši po navodilih in pod nadzorstvom Linharta pripravljali neko gredico za sajenje vrhanih kolerabic, jaz pa sem se mēdel okoli čebel. Kar zapazim pri panju, ki sem o njem že omenil, kako je bil pripravljen za roj, prve trote, ki so se gnetli med žrelom. Skočim torej v ulnjak poslušat zadaj pri končnici, kaj se godi v panju. Joj, revolucija je bila že na višku! Stečem urno k Linhartu in ves v eni sapi javim: »Gospod profesor, vsak čas bo roj!« Vse je hitelo k ulnjaku, kakor da gori, ali tam je bilo kot sicer, in čebel ní bilo pri nobenem panju nič več kot navadno pri dobrem letenju. Linhart je dejal, da sem se pač zmotil. »Nisem se, gospod profesor,« — pravim prepričevalno — »le majceno še, kakšne minute, in roj mora biti zunaj!« Panj je bil izmed takih, ki se na zunaj pripravljajo le prav neznatno, in tudi iz tega so se jele čebele usipati, dasí se prej

ni prav nič prašil, in so me samo nekateri trote, ki so jih čebele že porivale v žrelo, opozorili na skorajšnji roj. Čebel je bilo v trenutku vse živo zunaj, tedaj pa je Joža s Kopivnika zavpil: »Fantje bežite!« — in res so se razbegnili vsi v zavetje drevja. Ker so se čebele, iščoč matico, razprostrle daleč okoli ulnjaka, so begunci mislili, da zasledujejo njih, pa so jo ucvrli drug za drugim v vrtni paviljon. Šele ko se je bil roj zbral okoli precej visoke ciprese in se jel prijemati góri pod vrhom, so se upali nekoliko bliže, da so opazovali, kako sem potem ogrebal. Samo Joža se ní upal, kajti imel je bridko izkušnjo: pičila ga je namreč — kakor je pravil — nekoliko čebela na trepalnico, pa so mu še noge zatele tako močno, da so mu morali čevlje prerezati, da so mu jih mogli sezuti.

Roj je sedel zelo pripravno. Pristavil sem ob cipresi lestvo, zlezel vštric roja, mu podstavil z eno roko panj, z drugo pa ukrivil nekoliko vrh ciprese ter ga močno stresel, da je padla pretežna večina čebel v podstavljeni panj. Nepremično sem čakal nekaj časa ter opazoval, kako se obnašajo na robu panjeve odprtine sedeče čebele. Ker so se prašile na noter, sem vedel, da je matica v panju, ki sem ga potem malo nižje privezal na lestvo. Seveda je bilo pri vsem tem opraviilu okoli mene in po meni vse polno čebel, a pičila me ní nobena, čemur so se vsi nemalo čudili. Imeli so me za »junaka dneva«, kar mi je kot mlademu petelinu zelo dobro delo. — Kar je bilo čebel še zunaj panjú, so se zbrale na prvotnem mestu zopet v gručo, a so, ko so bile pogrešile matico, kmalu zmrgólele in sledile za matico same v panj. Nekaj malega jih je pač še obletavalo panj, pa sem ga vendar zaprl ter ga odnesel v ulnjak na že pripravljeni mu prostor.

Čez nekoliko dni je dal prcvca še drugi plemenjak, oba pa tudi lepega drujca. Vse štiri mlade matice, namreč iz obeh izrojencev in obeh drujcev, so se srečno sprašile; eno sem celo videl, ko je šla na obhojo in kako se je, preden mi je izginila izpred oči, leteč pozibavala pred panjem, a njenega povratka nisem mogel pričakati, ker me je že klical šolski zvonec.

Taka je bila torej tisto leto naša priredba. Paša je bila izvrstna, in zazimili smo lahko vseh šest dobro zanesenih panjev. Tudi prihodnje leto je bilo dobro. Tik pred češnjo sem moral starcema in prvcema izpodrezati precej starega, še zadelanega medu, ki sem ga rabil pozneje za roje; čebele so začele takoj noviti, in v štirinajstih dneh so bili panji dodelani zopet do konca. Leto sicer ní bilo

zelo rojivno, ker so bili panji preveč medeni, in še tiste roje, kar jih je bilo, sem precej družil. Kljub temu sem moral število panjev vreči zopet nazaj na šest. Sicer sem Linharta na vse načine prosil in rotil, naj ne podiramo tako lepih plemenjakov, ali dejal je, da šoli ni namen gojiti več čebel, kolikor jih je treba za pouk v čebelarstvu. S težkim srcem sem prekajal čebele v izbrane plemenjake, da so jih bili kar natrpani; žveplati jih, nak, tega nisem zmožgal, preveč se mi je smilila uboga žival. Med v satju smo prodali medarju Hudoverniku, nekaj smo ga shranili za pitanje, dve pušči od najšibkejših družcev sem pa spravil za roje za prihodnje leto.

Naslednje leto je bilo zadnje mojega čebelarjenja na učiteljsku. Takrat, to je bilo leta 1887, je bila čebelarska letina silno bogata, kakršnih sem pozneje le malo doživel. Že takoj pomlad je dobro zastavila, in potem je ugodno vreme držalo kar do pozne jeseni. Porojilo je do konca maja vse, in dasi sem roje zopet deloma družil ter nekaj trekovcev vrnil izrojencem, sem vendar uljnjaček napolnil do vrha, tako da sem moral ob kostanju, ko so prerajali trije prvci, vnuke namestiti na primeren podstavek poleg uljnjaka ter jih pokriti z zasilno strešico. Tedaj smo imeli osemnajst panjov, pač največje število, dokler ni gosp. Verbič kot profesor kmetijstva pričel čebelariti na učiteljskem vrtu v svojem lastnem uljnaku. Ko si je nabavljaj čebele, sem mu tudi jaz poslal iz Šmartna pri Kranju štiri roje od čebel iz Podblice, katerih sem kupil prejšnje leto šestnajst panjov, ker so podobliše čebele in one s sosednje Njivice od nekaj slovele zavoljo svoje prav posebne marljivosti in barvne čistoče. Z roji je bil izredno zadovoljen in se gotovo še spominja, da so bile čebele res popolne sivke. Omenjam to zaradi tega, ker sem bral med »Drobižem«¹ julijske številke »Čebelarja«, da tam gôri baje nimajo več čistega čebelnega plemena.

Poslednje leto svojega šolanja sem bil zelo zaposlen, in da mi ni minilo toliko časa v potih, ter da sem imel več prilike hoditi k čebelarjem, sem si poiskal stanovanje v Ljubljani. Poučeval sem tri dečke gosli, enega abecedarja in neko preparantko prvega letnika. No, preparantko sem začetkom maja izgubil kar na lepem. Poznala sva se že nekaj let, ker je hodila njena družina v stričevo bajtico na počitnice. Bili smo si poleg Jozeljna najbližnji sosedje in si postali kar domači. Naravno, da se je izcimila med nama tista tako lepa prva ljubezen, ki je človek ne more spraviti nikoli več iz srca: če ne gori, pa tli. Ker

ji je šlo pozneje na učiteljsku v matematiki malce tesno, sem ji nekoliko pomagal, in kaj kmalu se je popravila na »hvalevredno«. Ne-koč, ko sva delo že skončala, sva sloneč na oknu občudovala sosednji vrt, ki je bil ves v majskelem cvetju, ter snovala prelepe načrte za prihodnost, kakor pač delajo taki srečni ljudje. Tedaj je hotel slučaj ali pa usoda, da pridejo mimo bogoslovci, ki so šli na izprehod, in ona pravi: »Poglej no tistegale lemenatarja, ki gre ob strani, kako je fleten in rdeč!«² »Albinca!«³ — ji odvrnem — »nikar vendar ne glej po drugih, ko veš, da te imam tako rad, da bi, ako bi mi velela, takoj skočil tu dol.«⁴ »No pa skoči«⁵ — mi odgovori poredno se smejoč, da sem ji videl polovico tistih njenih lepih zobkov. Pa skočil nisem in namesto da bi ji odkrito priznal, da si tega ne upam, sem se, cepec kakršen sem tistikrat bil, naredil užaljenega, češ: »Veš dobro, Bina, da bi se moral s take višave na kamenitem tlaku če že ne pri priči ubiti, gotovo pa vsaj pohabiti, in me torej nimaš prav nič rada, zato pa zбоgom in srečna bodi!«⁶ Bila je tako iznenađena, da mi je samo nemo segla v ponuđeno roko, jaz pa sem s petelinčki v očeh zdrvel po stopnicah s trdnim sklepom, da ne pridem v to hišo nikdar več. Prve dni po tem svojem tako klavernem nastopu mi je bilo tako hudo, da nisem bil kar za nobeno rabo, niti mi ni dišala nobena jed. Največja, ali prav za prav edina uteha so mi bile v tistem kritičnem času čebele, in k njim sem se zatekal kadar koli sem utegnil. Pa vse bi se lahko še popravilo, ker me je po nekaterih dneh njen oče pričakal pred šolo in me vabil, naj pridem zopet ali izgovoril sem se, da se moram pripravljati za maturo, v resnici pa me je bilo le sram stopiti kot »zgrevan«⁷ grešnik zopet pred njo. Oh, ta brezumna mladost! — Po dolgih letih sva se, oba že zdavnej poročena, sešla slučajno v vlaku; peljal sem se ravno v Celje na čebelarsko razstavo. Spominjala sva se lepih preteklih časov, in ko sem ji povedal pravi vzrok, zakaj se takrat nisem vrnil, je dejala: »Škoda, meni je bilo tedaj zelo hudo in še dolgo potem.«⁸ »Meni šele, meni,«⁹ — vzdihnem — »in mi je še vedno«. Poslovila sva se zelo pristrčno; najbrž za vselej, zakaj od takrat je nisem videl nikoli več in je skoraj gotovo tudi nikdar več ne bom. Ali spomin nanjo mi je še vedno svetel, in ob pisanju teh vrstic mi je bilo nenavadno toplo pri srcu.

Poravnajte članarino!

POROČILO O ODBOROVIH SEJAH OSREDNJEGA DRUŠTVA

XXI. Seja dne 13. junija 1935. Gosp. predsednik je poročal, da se bo vršilo dne 29. junija čebelar-sko predavanje v radiu. Dalje je odbor uredil vse potrebno za drugi tečaj za čebelarske učitelje in mojstre, ki bo v dneh od 8. do 11. julija ter raz-pravljaj tudi o izpitih, ki jih bodo dne 15. julija polagali čebelarski izvedenci. Razpravljaj je tudi o tekočih društvenih zadevah, posebno še o selek-cijski postaji. Gosp. prof. Raič pa je čital osnutek pravilnika zavarovalnega sklada Slov. čebelarskega društva, ki bo v pomoč našim čebelarjem v slučaju kake nesreče pri čebelah. Pravilnik je bil sprejet in bo objavljen v našem listu.

XXII. seja dne 27. junija 1935. Odbor je raz-pravljaj o tečaju za predavatelje in mojstre in do-ločil vse podrobnosti, dalje o popravilu stroja za izdelavo satnic, glede zavarovanja kupljene hiše pri Vzemni zavarovalnici ter razne zadeve glede hiše.

XXIII. seja dne 4. julija 1935. Odbor je v glav-nem razpravljaj na tej seji o davščinah za kuplje-no hišo, glede izselitve sedanjega najemnika ter o potrebnih adaptacijah, ki jih bo moralo društvo na hiši izvršiti. Teh adaptacij ne bo mnogo, nekaj najpotrebnejših pa bo vendar potrebno izpeljati. Odbor je razpravljaj tudi o knjigi rastlin, ki jo je sestavil g. Robida.

XXIV. seja dne 18. julija 1935. Odbor je raz-pravljaj o prijavljenih boleznih čebel v nekaterih krajih. G. predsednik je poročal o izvršenem te-čaju za predavatelje in mojstre ter o izpitih, ki so jih udeleženci tečaja polagali. Odbor je dovolil, da se priredi na Talčjem vrhu pri Črnomlju tečaj za ondotne čebelarje, ki ga bo vodil g. učitelj Mar-telanc iz Črnomlja. Dalje je odbor razpravljaj še o bodočem Janševem domu ter o popravilu hiše.

XXV. seja dne 1. avgusta 1935. Odbor je sklenil odpovedati prostore Društvene čebelarne v Pražakovi ulici, ker se bo Čebelarna preselila v lastne prostore v Janševem domu na Tyrševi cesti. Odbor je sklenil prositi ministrstvo, da bi se slad-kor za pitanje čebel denaturiral s peskom ali ža-ganjem. Zaradi slabe čebelne paše, bo odbor na-ročil sladkor za jesensko pitanje čebel. Odbor je obdelaval več tekočih društvenih zadev, posebno glede hiše in izselitve sedanjega najem-nika. Zaradi tiskarske stavke bo Čebelar izšel

koncem meseca avgusta skupno 8. in 9. številka. G. ravnatelj Arko je poročal odboru o prodaji me-du na trgu.

Dom Antona Janše. Odbor društva na-znanja članstvu, da je hiša za naš čebelarski dom po sklepu letošnjega občnega zbora kup-ljena. Kupna pogodba je bila podpisana dne 8. junija t. l. Natančnejši popis priobčimo v prihodnjih številki Slov. čebelarja.

Sladkor. Zaradi izredne suše, ki je zajela vso našo državo, je ministrstvo financ dovo-lilo, da smejo Finančne direkcije dovoljevati za pitanje čebel trošarine prost sladkor. Naše društvo se bo te ugodnosti seveda poslužilo in je sladkor že naročilo, kajti tudi pri nas je čebelna paša letos zopet skoro popolnoma odpovedala. Sladkor bo denaturiran s 3% les-nega oglja, ker se s papriko denaturiran slad-kor ni obnesel. Naročajte sladkor pri Društve-ni čebelarni ali pri tajništvu društva. Opozar-jamo pa vse naročnike, da more društvo od-dati sladkor le proti predplačilu ali na pov-zetje, ker sicer društvo ne bo imelo sredstev za naročilo nadaljnjega sladkorja. Prosim, da to uvažujejo vsi naročniki in podružnice.

Članarina — zaostanki. Še je precej za-ostankov, ki jih imajo poravnati bodisi posa-mezni člani ali podružnice. Prosim, da član-stvo uvažuje težko stanje društva, ki se bori za napredek celokupnega čebelarstva, nima pa zadostnih sredstev na razpolago. Pošljite, prosimo, zaostalo članarino in druga plačila, leto gre h koncu.

Knjige. Odbor društva najtopleje pripo-roča članstvu, da si nabavi strokovne knjige, ki so natisnjene na ovojnem listu. Posebno pri-poročamo novo Jugovo knjigo »Praktični če-belar«, ki vsebuje tako važne čebelarske na-uke, brez katerih čebelar sploh ne more če-belariti. Spopolnite svoje znanje s strokovnimi knjigami, saj bo v korist Vam samim.

Vesti iz podružnic

Ljubljanska podružnica ima prihodnjo odborovo sejo v torek, 17. septembra ob 8 zvečer v običaj-nem lokalu.

Podružnica v št. Janžu na Vinski gori. Pomi-slite, g. urednik, letos na svečnico je bil krasen roj, seveda roj — čebelarjev. Velenjska podružnica je rojila in roj je odhitel proti št. Janžu na Vinski gori, v toplo zakurjeno šolsko sobo. Izrojenec — velenjska podružnica — ni občutno oslabil, ker mu je ostalo še mnogo članov. Nova podružnica šteje 23 članov. — Dne 19. maja t. l. nas je posetil čebelarski predavatelj gospod Močnik Peter, sreski šolski nadzornik iz Prevalj. Predsednik gosp. Brat-kovič je otvoril sestanek. Spomnil se je blagopo-kojnega čeb. propagatorja g. Ivana Jurančiča. Nje-

gov spomin so prisotni čebelarji počastili z dve-minutnim molkom. Nato je g. predavatelj prav poljudno in zanimivo razpravljaj o raznih načinih vzreje dobrih matic in o izboljšanju čebelnega plemena. G. govornik je poslušalce temeljito pre-pričal, da je vzreja dobrih matic najvažnejša skrb pravega čebelarja. Nič manj ni važna vzreja dobrih trotoev. Člani in nečlani so napeto sledili lepim izvajanjem g. predavatelja. — Popoldne je g. predavatelj nadaljeval pri čebelnjaku g. Bed-naka v Lipju. Le žal, da vreme ni bilo primerno. Vendar si bomo lepe nauke ohranili v dobrem spominu. Iskrena hvala g. predavatelju in tudi Zvezi. — Jan Jože, tajnik.

Zanimiv pojav pri čebelah smo opazovali v Ljubljani in njeni okolici junija meseca ob začetku paše na pravem kostanju. Bila je neznosna vročina. Starejše čebele so padale na tla in se niso mogle dvigniti. Zbirale so se v kupčkah in krepelile s krili kakor pri nose-mavosti. Proti večeru so se porazgubile. Pa-dec čebel je bil izredno velik in je pomrlo nenavadno mnogo čebel. Ta pojav je trajal nekoliko dni in so ga opazili vsi čebelarji, nekateri prej, nekateri pozneje. Po prvem dežju, ki je zrak nekoliko ohladil (in tudi pokvaril pašo na kostanju), je bilo umiranja čebel konec. Drugi padec čebel se je začel zadnje dni julija meseca. Takrat se čebeli niso zbira-le v kupčkih, marveč posamezne lazile okoli. Pomrlo jih je zelo mnogo. Ostalo je opravil skrbinc (špehek), ki je pobral toliko čebel, da so se panji skoraj izpraznili in smo jih odpeljali v ajdovo pašo prav močno oslabljene.

Gabrova mana je letos ponekod v Beli krajini napolnila medišča panjev tako zelo, da so čebelarji točili prav težke sate. Medišča so bila koncem maja že nabito polna, kar ondotni čebelarji še ne pomnijo. Med je po barvi precej podoben hojevcu, še dosti oku-sen, manjka mu pa vonja in — bukeja, če smem tako reči. Pa naj je kakršen že, še Bog da je. Nihče se ga ni branil!

Jelka tudi letos ni medila, dasi smo za trdno upali, da se nas bo vendarle spomnila. Prijatelj Francelj je proroško zatrjeval, da vsako sedmo leto zanesljivo medi in da po-znajo to pravilo vsi stari, izkušeni čebelarji. Ker je zadnjikrat dobro medila leta 1928, bi bila torej letos po sedmih letih prestanka mo-rala potrditi omenjeno staro pravilo. Pa ni in ni, dasi smo jo hodili ogledovat dan na dan. Morda nalašč zaradi tega ni »prijela«.

Seveda tudi letos ni manjkalo velikih oči. Mlajši čebelarji so prihajali izpod Krima z mnogo obetajočimi vestmi. V vrhovih hoj da šumi kakor v roju. Robida je vsa pokapana od mane. Mlade hoje že začenjajo mediti, stare pa še ne. Gospod žolnir iz Nameršlja je resnega obraza pripovedoval, da kranjiči že pridobivajo na teži dnevno po pol kilograma. Nekateri čebelarji so pa zatrjevali, da ne bo medila, ker so vršički od spomladanskih po-zeb vsi požgani in gozd kar rjav. Ta domneva je našla mnogo vere. Da bo slika še popol-nejša, naj še dodam mnenje čebelarja Bernika, ki leto za letom vztrajno preži pod Krimom, kdaj bo začela hoja mediti, pa ne pričaka tega blaženega trenutka. Gospod Bernik meni,

da je hoja »bolna« in da bomo še dolgo ča-kali na njeno medenje. »Bolezen« se je pred leti pričela pri Logatcu, sedaj je tudi pod Krimom.

Nekaj vsekakor ni s hojo v redu. Včasih je medila vsako tretje leto (1905, 1908, 1911, 1914, 1917), včasih preskočila za kako leto, sedaj se pa kuja, da že res ni lepo.

Kljub slabim upom so prihajali ogledniki pod Krim tudi iz oddaljenih krajev in precej jih je bilo, ki so čebele pripeljali na hojevo pašo zgolj zaradi vročine, ki je nastala in je predpogoj (kateri? prvi, drugi, tretji?) za iz-datno medenje.

Naj bo že kakor hoče, grdo si nas varala, hojica zelena. Z zaupanjem smo zrl v tvoje košate vrhove, sto in sto vročih želja smo pošiljali k tvojemu zaščitniku očaku Krimu. Mnogo čebelarskih src je tedne in tedne ne-mirno utripalo zaradi tvojega zagonetnega ponašanja. Čakali in čakali smo tvojega me-denega blagoslova v prepričanju, da po toli-kih letih grenkih razočaranj vendarle odpreš svoje medene vire, da nasitiš lačne čebele in napolniš naše prazne medene posode, pa si nas grdo razočarala.

Nič zato! Upanje nam še ostane. Kdo ve, zakaj nisi mogla uresničiti nad. Kdo more zanesljivo povedati, zakaj se kujaš že sedem dolgih let. Kakor je vztrajnost čebelarjev za-gonetna, tako so tudi tvoji medeni viri polni skrivnosti, kakor narava sploh.

Pa ne bomo odnehali! Prej ali slej se mora obrniti na bolje. Vse kaže, da je klanec če-belarskega trpljenja že za nami.

Čebelarstvo v Abesiniji je prastaro, panji, ki v njih čebelarijo, pa spadajo k najstarejšim, kar jih svet pozna. Imajo obliko dolge po-končne klade. Napravljajo jih iz trstja, ki ga znotraj in zunaj oblože z ilovico, nato pa na ognju suše. Ko jih na ta način strdijo, jih zunaj oblože z listi od palme in kakor do-jenčka povijejo s trtami liane.

Panje obešajo na drevesa tako, da nihajo v zraku. Postavljajo jih tudi tako, da zabijejo v zemljo dve rogovili, vanje pa polože panj.

Kadar jemljejo med, krote čebele z dimom posušenega kravjeka. Med prodajajo v velikih usnatih mošnjah. Važno vlogo v gospodinj-stvu pa igra medica (abes. teč), ki jo spravljajo v obsežnih glinastih posodah jajčne obli-ke. Pet delov vode zmešajo z enim delom medu, prihodnji dan pa dodajo še vejice ne-kega grma (krhlike *Rhamnus prinoides*). V petih, šestih dneh je pijača pokipena.

Na abesinskih gostijah pojejo mnogo mesa z omakami, ki so strahovito »zabeljene« s papriko. Od teh jedi pečeta jezik in goltanec tako, da so oči vse solzne. Zato je treba usta in grlo splakovati s tečom, ki ga pri posameznikih nikdar ne zmanjka.

Glavno pašo imajo čebele na orjaškem osatu, abesinski euphorbiji in raznih pravih akacijah. (Bienen Vater.)

Vstajenje od sneženega plaza zasutih čebel. Meseca februarja je zasul sneženi plaz čebele čebelarja Flütscha v St. Antonien v Švici. Gospodarja so mrtvega odkopali. Dne 18. aprila, več kakor dva meseca po nesreči, so izkopali globoko izpod snega dva panja čebel. Postavili so jih na solnce in kmalu sta začela živahno izletavati. (Davoser Zeitung.)

Čebelni volk se je po zatrdilu znanega entimologa g. Gspana v Ljubljani naselil v znatni meri v okolici Zaloga pri Ljubljani. Opozarjamo na to zlasti čebelarje iz ondotne okolice.

Spomladansko pitanje čebel z denaturiranim sladkorjem moramo izvesti tako, da je čisto izključeno, da bi klaja mogla priti med med. Zato ne smemo pitati tako obilno, da bi čebele napravile nad zelego kar vence pokritega sladkorja. Pitati smemo le toliko, da čebele ne umrjejo od gladu in da zalega ne nazaduje.

Preskrbnemu čebelarju se lahko pripeti, da čebele sladkor spravijo na nepravo mesto, recimo v medišče, celice pa kasneje dopolnijo z medom. Kdor poklada s papriko denaturiran sladkor, ne sme predstavljati v medišče satov, ki je v njih količaja papricirane sladkorne raztopine. Lahko se mu pripeti, da mu malenkost paprike pokvari ves medeni pridelek.

Sicer pa: s papriko denaturiranega sladkorja ne bomo nikdar več dobili.

Kmetijska družba v Ljubljani je lani začela prodajati ajdovca. Zlasti njena mariborska podružnica je oglašala v časopisju dan na dan, da ga razpošilja po 10 Din kg.

Prav je, da Kmetijska družba pomaga vnovčevati kmetom njegove pridelke. Nikakor pa ne moremo odobravati, da ponuja med za tako nizko ceno. Do nastopa Kmetijske družbe je bila detajlna cena ajdovca 14—16 Din, po kakovosti blaga, cena na debelo pa 12—14 dinarjev. Te cene so že dovolj nizke. Organizirani čebelarji so se jih trdno držali, dokler ni posegla v trgovino Kmetijska družba. Potem je cena mahoma padla.

Zelo radovedni smo, koliko je dobil kmet čebelar za ajdovca. Več kot 8 Din za kg skoraj gotovo ne. Torej komaj dobro polovico

toliko, kolikor mora dati za kg sladkorja. Mislimo, da bi Kmetijska družba prav lahko držala nekoliko višjo ceno. S tem bi mnogo več koristila čebelarstvu, kakor da pomaga med razpečavati po ceni, ki sicer prija konsumentu, ne pa producentu. A. B.

Ne dajte medu pod ceno! Venomer prosimo čebelarje, naj v lastno korist ne razmetavajo medu za slepo ceno. Opozarjamo jih, da ga bodo prej ali slej lahko prodali za dober denar. Pa vsa naša svarila ne zaležejo prav nič. To dokazuje najbolj dejstvo, da so letos nekateri čebelarji pridelali nekoliko cvetličnega medu, pa sami ne vedo, kaj bi storili, da bi se ga prej iznebili. Naj pomislijo, da je **bila letina v Jugoslaviji slaba** in da bo do brega medu, zlasti tistega cvetličnega, spomladi primanjkovalo. Kdor le more, naj blago rajši zadržuje, kakor da ga ponuja po prenizki ceni. Sedaj ni sezona za nakup medu. Šele ko pride zima, bo povpraševanje po medu oživel. Res da marsikdo težko čaka na denar, malo več potrpežljivosti pa ne bo škodilo nikomur.

Za božjast priporoča Neues Wiener Journal z dne 25. marca t. l. čebelje pike takrat, ko cvete pravi kostanj. V sili učinkuje tudi redno dnevno uživanje kostanjevega medu zjutraj na tešče. Pravijo, da se zdravje potem izboljša. Anton Žnideršič.

Dolg zimski počitek roja. Gospod Jakob Virjent, starosta slov. čebelarjev v Olševku pri Kamniku, nam je poslal dne 15. marca t. l. sledeči dopis: »Pred dvema dnevoma sem pregledaval prazne panje, ki sem jeseni iz njih čebele spravil (združil) in jih od zunaj zamašil, da ne bi hodile ose noter. Zelo presenečen sem ugotovil, da sem enega prvca pozabil pridružiti. Naj povem, da je panj samo 6 kg težji prišel iz ajde, prej pa ni imel 1 kg medu. Čebele so bile zaprte 5 mesecev 20 dni. Ko dvignem pokrov panja, najdem čebele popolnoma zdrave, brez sledov trebeža po panju ali po satih. Previdno sem družino preložil v prazen panj in videl matico čvrsto hoditi med čebelami. Na dnu je bilo le prgišče drobirja in starih čebel. Danes (15. marca) pa, ko je bil solnčen dan, so se čebele tako prašile, da je bilo veselje. Še je imel panj eno kilo živeža. Seveda sem ga dobro podprl. Zasedenih ima 5 satov velike mere. Kako se bo čez leto obnašal, bom poročal.

Rajniki oče Pavlin je tudi nekoč imel takega pozabljenca, ki ni letel celih 5 mesecev. Moj ga je prekosil za 20 dni.«

Zanimivo ugotovitev so napravili v Kaliforniji za časa cvetenja sadnega drevja. Ako je

bilo v medečini (nektarju) manj kot 5% sladkorja, niso čebele cvetja obletavale, pač pa druge žuželke. Tam, kjer so hkrati s sadnim drevjem cvetele druge medeče rastline, katerih medečina je bila bolj sladka, so čebele rajši obletavale te, nego sadno cvetje. Ta ugotovitev je važna tudi za naše sadovnjake. (Leipziger Bztg.)

Spomenik dr. h. c. Ferdinandu Gerstungu so letos o binkošti odkrili v Ossmannstedtu na Thürinškem. Odkritje je bilo zelo slovesno in se ga je udeležilo mnogo čebelarjev. Na spomeniku je bronasta plošča z Gerstungovo sliko, pod njo pa napis: V spomin na thürinškega čebelarja župnika dr. phil. h. c. Ferdinanda Gerstunga, rojenega 6. 3. 1860 v Vachi, † 5. 3. 1925 v Ossmannstedtu, postavili nemški čebelarji 1935. l.

Cink — strup za čebele. O. Dächsel iz Liegnitz na Nemškem poroča v letošnji 6. štev. Leipziger Bienenztg. sledeče: Pri nekem čebelarju v tukajšnji okolici se je spomladi po prvem trebljenju pokazalo, da je bilo v panjih izredno mnogo mrtvic, žive čebele so bile pa zelo medle. Niti braniti se niso mogle in so jih drugi panji izropali. O kaki čebelni bolezni ni bilo govora, zato smo začeli sumiti, da so bile čebele zastrupljene. Zaradi slabe letine so jim morali jeseni zimsko zalogo dopolniti. Pokladali so jim sladkorno raztopino v pocinkanih pitalnikih in baš to je bilo zanje usodno.

Industrijski cink ni skoraj nikdar popolnoma čist, marveč vsebuje sledove svinca, kadmiuma, žvepla in arsena. Uporaba pocinkane pločevine za točila, medeno posodo, škatle za konzerve je zaradi tega policijsko prepovedana, ker cink zunaj precej lahko oksidira in se v sadnih kislinah topi.

Poslali smo mrtve čebele, pokrito sladkorno raztopino v satju in ostanke sladkorja v pitalnikih prof. Borchertu v preiskavo. Ta je naš sum v vsem potrdil. Bolezni ni mogel ugotoviti, pač pa, da je bila v sladkorni raztopini, poleg prav neznatnih sledov arsena, nad 2% cinkovega sulfata. Po ugotovitvah prof. Borcherta pa zadostuje že 1% cinkovega sulfata v hrani, da čebelam očitno škoduje. Ni dvoma, da so čebele propadle zaradi pokvarjene (zastrupljene) zimske hrane. Četudi medena posoda iz pocinkane pločevine, dokler je še nova, ni nevarna, toda z leti napreduje oksidacija na površju pločevine in nevarnost zastrupljenja je od leta do leta večja.

Bog ve kolikokrat smo že naše čebelarje svarili pred pocinkano pločevino. Gornji primer naj nam bo zelo resen opomin, da nas

zaradi nevednosti, oziroma malomarnosti lahko doleti velika nesreča, pa ne samo pri čebelah, marveč tudi pri kupcih našega medu.

Za med je edinole pocinkana posoda, ki se sveti kakor zrcalo, ne pa posoda iz (sivkaste!) pocinkane pločevine.

Čebele ob veliki vročini zelo trpe. Obrabijo se naglo in tudi ne nabirajo tako marljivo. Normalna toplota v čebelnem gnezdu se suče okoli 34—35° C. Ako se zviša nad 36°, morajo čebele s krili hlad v panj dovajati. Čimbolj so panji poleti izpostavljeni solncu, tembolj trpe čebele ob »pasjih dneh«. Na bradi prisedajo in krepelijo s krili, ni jim pa do poleta na pašo, ker so primorane ostati doma, da skrbijo za prezračevanje panja.

Dobro je storil, kdor je panjem ob letošnji veliki vročini odprl vratca, da so dobivali več zraka. Tudi prepelj jim takrat nič ne škoduje.

Za pleskanje panjev smemo uporabljati le dober firnež. Včasih dobimo slabo kuhano blago, ki se leta in leta ne posuši ter ostane lepljivo tudi po 10 let. Na panje se potem prijema prah, drobir in nesnaga, ki jo ne moremo omesti. Taki panji so zunaj kaj malo lepi. Kadar kupujemo firnež, zahtevajmo vedno prvovrstno blago.

Betonski tlak pred čebelnjakom ni dober, ker je premrzel, lesen naglo strohni, s peskom posut pa je neprijeten pri pometanju mrtvic. Dobro se obnese cestno blato. Napol suhega dobro stlačimo in povaljamo, da je površina gladka. Tak »beton« prav trdno drži, ni premrzel in ga je lahko snažiti. Pa poceni je!

»Slabo oplojena matica.« Domoljub št. 23 od 5. jun. 1935 je prinesel članek, kjer razpravlja pisec o slabi oprašitvi matic v letu 1934 in o nezadostni zalogi semen v semen-skem mošnjičku. Tudi jaz sem imel isti primer, čeravno sem bil takrat še začetnik. Začetkom marca sem pregledoval A. Ž. panje in kranjiče in spravljal mrtvice iz panjev. Naenkrat opazim matico med mrtvimi čebelami. Iz katerega panja je? Zapomnim si tri kranjiče, iz katerih sem ometel mrtve čebele, in jih opazujem pri žrelu. Vsi trije nosijo obnožino, vse gre v redu naprej. Čez dva tedna osredotočim opazovanje na panj, ki je nosil vedno manj obnožine. Začetkom aprila stojim pri uljaku in opazujem, kako se ta panj praši. Kaj bo? Kar pride iz njega mlada matica in odleti sama na ženitovanje. Ženini takrat še niso dorasli, če so sploh že bili v panju. Tudi v drugih panjih jih ni bilo. Matica je priletela čez štiri minute nazaj vsa zbegana, ker se ji je ponesrečil njen zaželeni »sestanek«. Skušala je vdreti v dva druga panja, kjer so jo čebele zavrnille. Končno je šla nazaj v svoj rodni

dom in ostala zarjavela devica ter prevzela posle gospodarice družini. Skrbno in iz samega obupa je zalegala zgolj trojto zalego, dokler ji lepega dne nisem pokazal vrata in povedal, da ne rabim armade brezposelnih, to se pravi samih trotov. Panj sem enostavno kasiral. - Cundrič Franc, Podhom pri Gorjah.

Ali prenašajo čebele oplojena jajčeca? Ob letošnjem točenju dne 22. junija sem imel priliko občudovati izreden pojav, edinstven v moji večletni praksi. Pri odvzemanju polnih satov iz medišč sem prišel končno do panja št. 42. V medišču tega panja je ostalo le nekoliko čebel, ker sem pred približno 8 urami porinil pod palice v medišču pravokotno pločevino in s tem prisilil žival, da se je sprasila skozi begalnico v plodišče. (Pripomniti moram, da so se meni letos begalnice brezhibno obnesle.) Komaj sem odmaknil omenjenemu panju okence medišča, sem opazil na zadnjem koncu srednjega sata dva močno podaljšana matičnika. Spreletel me je bliskoma oni neprijetni občutek, ki ga povzroči ob točenju zalega v medišču. Je to mrzla prha, ki jo je že marsikateri ob točenju doživel. Brž pogledam v beležnico, iz katere sem se prepričal, da je matica normalna in da ni bila pri predstavljanju (točno pred mesecem) spregledana.

Akoravno sem bil prepričan, da bi družina z matico vred ne zapustila medišča skozi begalnico, sem zavoljo pregleda vzel sat za satom ven in jih postavil na kozico. Tovariš-čebelar mi je pomagal natančno pregledati vsak sat, da ne bi bila morda še kje kaka zalega ali jajčeca. Toda, razen po večini že pokritega medu in dveh matičnikov s približno 3—4 dni starima, živima matičnima žerkam na obilnem gostem mlečku, ni bilo v medišču nikake zalege.

Človek bi si navedeni pojav tolmačil na razne načine: n. pr. da je matica smuknila skozi matično rešetko v medišče, zalegla tam več jajčec, ki so jih čebele, razen onih v matičnikih, odstranile. Dr. E. Zander pravi sicer v svoji knjigi »Življenje čebele« iz leta 1921, str. 75, drugi odstavek, da čebele v slabi paši odstranjujejo žerke in jajčeca, kar bi pa v mojem primeru ne držalo, ker je bila paša izvrstna. Da bi pa matica šla v medišče zaleči samo dva matičnika, je zopet zelo malo verjetno. Nastaja upravičen sum, da so čebele prenesle jajčeca ali ličinke iz plodišča, kjer sem pred nekaj dnevi pri pregledu podrl mnoge zaležene prizidke pod palicami. Prav mogoče je, da so čebele kako jajčece, ki se je odlepilo iz kake raztrgane celice, rešile s tem, da so ga odnesle v omenjena matičnika v medišču.

To je seveda le moje skromno mnenje, kateremu manjkajo za sedaj temeljitejši dokazi. Vsekakor smatram za potrebno, da se v bodoče oglasi še kakšen čebelar, ki je kaj sličnega doživel, in nam skuša to po svoje razložiti. Mogoče se nam z združenimi močmi le posreči razvozlati to zagonetno uganko.¹ — Vladi Martelanc, Črnomelj.

Za kratek čas. Gospod Krpon je znan čebelar, ki ima mnogo prakse pri čebelah. Pa tudi v drugih rečeh je izkušen in spreten. Zato ga marsikdo vpraša za svet v tej ali oni zadevi.

In se je pred leti zgodilo, da se je pred njegovo hišo ustavil voz. Voznik se je z veliko težavo spravil doli in se začel, oprt ob dve bergli, s težavo pomikati proti veži. »Za kriščevo voljo, kaj pa je z vami, Brinjevček?« ga je pozdravil g. Krpon. »I, kaj če biti, revmatizem imam v križu, revmatizem najhujše sorte, ki me bo spravil pod zemljo,« je stokal Brinjevček in plaho dodal, da bi morda le ne bilo napak, ako bi preizkusil še s čebeljimi piki. Slišal je, da so dohtarji začeli zdraviti to grdo bolezen na ta način, zakaj ne bi poskusili še slovenski čebelarji, ki tudi kaj vedo in znajo in niso med zadnjimi, zlasti tu gori na Viču.

»Kaj ne bi znali takih malenkosti,« je za-trjeval Brinjevčku g. Krpon. »Saj so kranjske čebele v starih časih celo Turke pregnale od nas, pa ne bi revmatizma! Za to ni treba nikakega dohtarja. Ti še čebel ne poznajo, pa naj bi ljudi zdravili z njimi. Take reči spadajo k čebelarski praksi in konec besedi. Kar v čebelnjak pojdiva, pa bova naredila, da bo prav. Pa nikar se ne bojte, hudega ne bo nič. Malo zapeče, človek nekoliko zaječi in poskoči, pa je vse pri kraju.«

Pri besedi »poskoči« se je Brinjevčku obraz razjasnil kakor brodolomcu, ko zagleda kopno zemljo.

V čebelnjaku je odprl g. Krpon panj, ki je bil posebno zlahnega plemena. Čebele v njem so bile hude kakor ose. Ko je odprl okence, je postavil ubogega Brinjevčka pred čebele tako, da mu je kazal »križ«. »Sedaj pa hlače doli in srajco gori,« je na kratko ukazal. Brinjevček je s tresočo roko, oprt ob bergli, izvršil kar mu je ukazala višja sila in nato drhte čakal usodnega trenutka.

In je včasih res tako, da ima pri kaki stvari zlodej svoje prste vmes. Dasi je g. Krpon od čebelic pričakoval, da bodo, kakor vselej, tudi to pot storile svojo dolžnost, se čudom čudo

¹ O takih nenavadnih pojavih je Sl. Č. že večkrat poročal. — Ur.

niso zganile, čeprav jih je poizkušal pripraviti do tega na razne priznane in nepriznane načine. Ni šlo pa ni šlo!

Ker le ni bilo zaželenega napada, je g. Krpon odrezal vrbovo šibico, stopil pred čebelnjak in prav odločno podrezal pri žrelu v panj. Ni šent, da bi to ne zaleгло! Komaj storjeno, že so se zaslišali iz čebelnjaka obupni klici in kriki in mimo g. Krpana je kakor strela švignil — Brinjevček, zavrt v oblak čebel, brez bergel, držeč za silo hlače kvišku. Planil je čez vrt, podrl dva, tri sklade nežgane opeke, otepaval z rokami po zraku in kričal, kakor da bi ga pekli na ražnju. Končno je našel zavetje pred razdraženimi čebelami v sobi g. Krpona, kjer se je sesedel od bolečin in prestopanega strahu.

Ko je prišel g. Krpon za njim, je takoj videl, da je zdravniška pomoč nujno potrebna. Brinjevčka je položil v posteljo na trebuh, si ogledal pustošenje čebel po križu in po tistem delu telesa, ki sledi križu. Želo pri želu!

In je potem izvršil g. Krpon operacijo, kakršne še ni noben kirurg. Vzel je lep, živordec pipček in žela dobesedno ostrgal s kože, spretno in naglo, kakor se v takih primerih spodobi.

Brinjevčka je to zdravljenje tako izdelalo, da precej dni ni prišel k sebi. Koncem koncev je pa resnično ozdravel.

Ta dogodek sem zapisal verno tako, kakor sem ga slišal. Pripominjam le, da Brinjevčka ni več med živimi, spomin na njegovo čudežno ozdravljenje pa še vedno živi in govori v čast in slavo nas vseh, ki nosimo čebelarški prapor pokonci, kljub suhim letinam in drugim čebelarskim nadlogam.

Nov način preprečevanja ropanja si je izmislil neki čebelar, ki so mu roparice delale precej preglavic. Nikakor se jih ni mogel ubraniti, dasi je poizkušal vse, kar je vedel in znal. Tuje čebele so prihajale v goste predzno in očitno, ne meneč se za vsa priznana in nepriznana sredstva proti njim.

Ko je bila sila na višku, se je v obupanem čebelarju rodila rešilna misel, ki ji ne manjka originalnosti. Spomnil se je starih časov, ko so ljudje pobijali muhe z usnjeno krpo, pribito na leskovo palico. Kar je bilo za muhe dobro, utegne koristiti tudi roparicam, si je mislil čebelar ter hitel napravljati »čebelobran«. Komaj je že čakal, da ga preizkusi v praksi. Pravijo, da se mu je kar dobro obnesel. Res je nekoliko zamudno, če moraš na ure in ure stati pred panjem in prežati na tuje čebele ter neprestano mahati po njih. Toda trud se resnično izplača, kajti vsaka ubita čebela

pomenja mrtvega, zanesljivo mrtvega sovražnika in kapljico medu več v panju.

Pa se to ni zgodilo kje v Afriki ali Ameriki, marveč resnično pri nas. Ali verjamete?

Književnost. V založbi Knjižara štamparskog i izdavačkog d. d. Novi Sad je nedavno izšla knjiga prof. dr. Simeona Grozdanića: *Osnovi racionalnog pčelarstva*. Knjiga stane 25 Din in jo čebelarjem prav toplo priporočamo. Vsebina je prav izvrstna, tisk in oprema knjige odlična. Snov, ki jo je pisatelj obdelal, je razporejena po mesecih in predstavlja nekaka mesečna navodila za čebelarjenje. Dodatek (teorija) obsega čebelje gnezdo in bivališče, čebeljo družino, medene rastline in čebelje škodljivce. Knjiga je tiskana v latinici. Segajte po njej!

*

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto celoletne šole 15. septembra 1935. Sprejme se 30 učencev.

Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejmejo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmetijskih staršev, ki bodo ostali po končanem šolanju na kmetiji.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane s 5 Din je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu najpozneje do 15. avgusta 1935.

Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o нравnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, izjavo staršev odnosno varuha (kolek 2 Din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja, obvezna izjava staršev ali varuha (kolek 2 Din), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Navesti je tudi točen naslov in zadnjo pošto.

Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola.

Oskrbnina znaša od 25 do 300 Din mesečno po premoženjskih razmerah prosilca in jo je plačevati mesečno naprej.

Prosilci za banovinsko nižnjo mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Taki prosilci naj zaprosijo za podporo še sreski kmetijski odbor ter naj priložijo prošnji za sprejem v kmetijsko šolo izkazilo o višini prispevka kmetijskega odbora.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni učenci absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati preišče njih zdravstveno stanje zdravnik zavoda.

Listnica uredništva. Zaradi stavke v tiskarnah izide 8. številka »Sl. Č.« hkrati z 9. Od slej bo list zopet redno izhajal. **Rokopise prosim točno do 18. vsakega meseca, ker morajo biti 20. v tiskarni.** Izjem ne moremo delati.

Knjige, ki jih ima Čebelarstvo v zalogi:

Napredno, umno in dobičkanosno čebelarstvo zahteva od vsakega čebelarja ogromno strokovnega znanja, ki si ga pa more čebelar pridobiti le z dobrimi knjigami. Zato priporočamo, da si čebelarji nabavijo sledeče knjige, ki jih ima društvo na zalogi:

Nova knjiga — Donat Jug: **Praktični čebelar**, obsega 300 strani in 140 slik ter opisuje vso snov, ki jo o čebelarstvu mora vedeti napreden čebelar. Velja v platno vezana Din 50.—, mehko vezana Din 40.—. Za poštnino je poslati še Din 5.— za vsako posamič poslano knjigo.

Nova knjiga — prof. Josip Verbič: **Čebelne bolezni**, ki obsega 48 strani in opisuje, kaj povzroča, kako spoznavamo in zatiramo čebelne bolezni. Jako poučna knjižica bo rešila življenje marsikateri čebelni družini, če se bo čebelar ravnal po njej. Velja Din 2.—, za poštnino Din 1.—.

Nova knjiga — Stane Mihelič: **Anton Janša, slovenski čebelar**, obsega 164 strani in opisuje zgodovino našega čebelarstva in življenje ter delo Janše — očeta slovenskega čebelarstva. Iz spoštovanja, ki smo ga dolžni Janševemu spominu, ne bi smela ta knjiga manjkati v nobeni čebelarski hiši. Velja za člane Din 20.—, za nečlane po Din 25.—.

Nova knjiga — prof. Josip Verbič: **Vrednost in poraba medu**, priročna knjižica obsega 24 strani in opisuje vse, kar je treba vedeti o vrednosti in porabi medu. Velja le po Din 1'50 in je zelo pripravna za reklamo.

Razne slike Janše iz njega rojstnega kraja in hiše. Slike naj bi bile, prilepljene na lepenko, okras vsake čebelarske hiše. Cena Din 2'—.

Društvo ima na zalogi tudi nekaj nemških knjig, ki jih oddaja po zelo nizkih cenah. To so:

Bienenzuchtsbetrieb, I. del, spisal Br. Rothschild, posestnik nekdanjega čebelarskega podjetja Podsmreka pri Višnji gori. Cena Din 5.—. Obsega 443 strani z jako važnimi sestavki. Je sicer nemška knjiga, a opisuje našo kranjsko čebelo in naše razmere.

Die Volks- und Mobilzucht der Krainer Biene, spisal Br. Rothschild. Cena Din 2.—. Obsega 68 strani in je neobhodno potrebna za vse, ki se bavijo s kranjci.

Die erprobte Honig-Köchin, spisala Antonija Ravenegg. Cena Din 2.—. Vsebuje razne recepte za medeno pecivo.

Kje boste kupovali čebelarске potrebščine

?

Kolodvor

Masarykova cesta

Tukaj!

Miklošičeva cesta

Kolodvorska ulica

Pražakova ulica

Okrožni
urad

Sodišče

**Pomnite čebelarji, da je Društvena čebelarna v Ljubljani,
Pražakova ul. 13, last nas vseh!**

Podpirajmo zato lastno podjetje!